

ПУНКТ ГЛЕДЖАННЯ
 Яўгенію ЧЫКВІН: "СПАДЗІЮСЯ
 НА МІЖПАРЛАМЕНЦКУЮ
 ПОЛЬСКА-БЕЛАРУСКУЮ ГРУПУ..."
 2 стар.

БІЗНЕС-КЛУБ
 ІНВЕСТЫЦЫІ І СЗЗ У БЕЛАРУСІ
 3 стар.

СОЦЫУМ
 2 стар.

Падпіска-2002 БУДЗЕМ РАЗАМ!

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА
 "ЖЫЦЦЁ І ВЕРА" 5 стар.

ГАСЦЁЎНЯ
 "СПАДЧЫНА" З ЛІТВЫ 6 стар.

ЗОРНЫ НЕБАСХІЛ
 "КРАМА" ПРАЦЯГВАЕ СВАЁ ШОУ... 8 стар.

8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

5 снежня 2001 года
 Цана 119 рублёў

№ 49 (2763)
 E-mail: golas_radzimy@tut.by

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі
 Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

АСОБА

БелТА.

СУСВЕТ Нінель ШЧАСНАЙ

Яшчэ з адной выставай, лік якіх пераваліў за пяцьдзсят, выступіла — гэтым разам у Гомелі — вядомая беларуская мастачка, заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі Нінель ШЧАСНАЯ. Каля сотні парт-

рэтаў, нацюрмортаў, пейзажаў выдатнага майстра, прадстаўленых у выставачнай галерэі, — сапраўдны падарунак аматарам мастацтва.

Фота
 Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

ПРА БЕЛАРУСЬ З ЛЮБОЎЮ...

Шмат разоў газета "Голас Радзімы" выступае адмысловым мастом, які звязвае між сабой суайчыннікаў з блізкага і далёкага замежжа, дапамагае наладзіць культурныя сувязі між прадстаўнікамі розных краін. Мне асабіста не раз даводзілася звяртацца да паважанай газеты. Дзякуючы "Голасу Радзімы", я пазнаёмілася з Петрусём Капчыкам з Ізяслава, Вячаславам Ігнаценкам з Кішынёва, Верай Журавель (Рамук) з Чыкага. Буду шчаслівая, калі са спрыяння рэдакцыі газеты мне ўдасца пазнаёміцца з Міколам Чабаном, украінскім пісьменнікам, які жыве ад мяне геаграфічна амаль побач, у Днепрапятроўску. Ён глыбока вывучае беларускую культуру, фальклор і мае багаты матэрыял пра беларускае сяло Сурска-Літоўскае. У "ГР" № 42 ад 17 кастрычніка я прачытала допіс Валерыі Шпоты "Адна маці нас спарадзіла", а яшчэ раней — матэрыял Яўгена Лецікі пра гэта сяло і пісьменніка Міколу Чабана. Пераканана, што ў нас са спадаром Міколам знойдзецца шмат агульнага: нас аб'ядноўвае любоў да Беларусі і Украіны. (Жыву ў Палтаве ўжо 14 год, і за гэты час украінская зямля стала для мяне другой радзімай). У мяне ёсць цікавая творчая прапанова да шанюўнага пісьменніка: зрабіць перадачу ці дакументальны фільм пра беларускае сяло Сурска-Літоўскае на Украіне. Спадзяюся, што знойдуцца для гэтага і магчымасці.

У беларусаў Палтавы прыемная навіна: з 1 кастрычніка гэтага года на Палтаўскім абласным дзяржаўным тэлебачанні, Од-

ТРК "Лтава", дзе я працую рэдактарам, з Божай дапамогай пачаў ажыццяўляцца міжнародны тэлевізійны праект "Украіна — Білорусь", які распрацавала аб'яднанне беларусаў Палтавы "Агница". Вялікую дапамогу ў ажыццяўленні праекта нам аказаў шанюўны ксёндз-магістр Уладыслаў Завальнюк, пробашч Касцёла Святых Сымона і Алены ў Мінску. Дзякуючы яго падтрымцы, наша здымачная група гэтым летам здзейсніла творчую камандзіроўку ў Мінск. Знялі цікавы відэаматэрыял, на аснове якога зрабілі першыя дзве перадачы новага цыкла "Про Білорусь з любов'ю". Шчырую ўдзячнасць хочацца выказаць і Белвідэацэнтру пад кіраўніцтвам вядомага беларускага рэжысёра Віктара Шавялевіча. Нашы калегі з Белвідэацэнтру перапісалі для нас некалькі сваіх фільмаў. Дзякуючы гэтаму, з'явілася магчымасць рэгулярнай трансляцыі цыкла з перыядычнасцю 2 разы на месяц.

Летам наша здымачная група пазнаёмілася з Надзвычайным і Паўнамоцным паслом Рэспублікі Беларусь на Украіне Валянцінам Вялічкам. Пасол пагадзіўся на інтэрв'ю нашаму каналу, прадставіў на ім новы цыкл перадач і абяцаў дапамагач. У нас з пасольствам з'явіліся нават сумесныя планы, але не буду забягаць наперад, пажывем-пабачым.

Цыкл "Про Білорусь з любов'ю" разлічаны пакуль што на год, але калі знойдзецца фінансавая падтрымка, будзем рабіць перадачы з беларускай тэматыкай і далей — справа патрэбная і перспектыўная. На Украіне жыве болей за 400 ты-

сяч беларусаў, і для многіх з іх сувязь з радзімай ажыццяўляецца толькі праз сродкі масавай інфармацыі. У цыкле "Про Білорусь з любов'ю" мы прапануем гледачу перадачы пра духоўную і культурную спадчыну Беларусі, вядомых таленавітых людзей, помнікі гісторыі і культуры, традыцыі беларускага народа. Перадачы разлічаны як на беларусаў, так і на ўкраінцаў. Вядуцца на ўкраінскай мове з фрагментамі беларускай. Такім чынам, у беларусаў, якія жывуць у Палтаве і вобласці, ёсць магчымасць успомніць родную мову, пачуць роднае слова, а ўкраінцы, дзякуючы цыклу, пашыраюць сваё ўяўленне пра Беларусь і беларусаў.

У № 39 ад 26 верасня "Голас Радзімы" змясціў інтэрв'ю "Айчыныны турбізнес шукае партнёраў". З цікавасцю прачытала адказы і разважання намесніка міністра спорту і турызму Беларусі Часлава Шульгі, дзе ён сярод прывярытэтаў назваў развіццё "настальгічнага турызму". Думаю, наш праект "Украіна — Білорусь" і тут мог бы быць карысным. Чаму б у цыкле "Про Білорусь з любов'ю" не паказаць перадачы пра турыстычную прывабнасць нашай Бацькаўшчыны? Адным словам, ідзі і перспектывы ёсць, хапіла б сіл іх ажыццявіць. Шукаем партнёраў, магчымых спонсараў, мецэнатаў. Адгукніцеся, беларусы замежжа! З задавальненнем выслухаю ўсіх жадаючых, вашы ідэі, прапановы. Сувязь — праз "ГР."

З найлепшымі пажаданнямі
 Іна СНАРСКАЯ.
 Палтава, Украіна.

ДАТА

МОЙ СУЧАСНІК Максім БАГДАНОВІЧ

9 снежня спайняецца 110 год з дня нараджэння Максіма Багдановіча. Мне, пятнаццацігадоваму, у гэта цяжка верыцца... Здаецца, толькі пазаўчора ў Адама Ягоравіча і Марыі Апанасайны нарадзіўся хлопчык, які праз 10 гадоў напіша першы верш, а праз 22 — выдаць кнігу. Яшчэ ўчора Максім чарговы раз ненадоўга з'ехаў у Ялту — падлячыцца. Вось вось ён павінен вярнуцца...

Я дайно марыў патрымаць у руках той самы "Вянок". Менавіта арыгінал, на вокладцы якога Багдановіч вывёў свае апошнія радкі — "У краіне святлай..."

Заканчэнне на 4-й стар.

СТАСУНКІ

ЛІДА — ДЗІМІТРАЎГРАД

Пабагацела ў бягучым годзе на сяброў старажытная Ліда.

Сёлета адбыўся абмен дэлегацыямі двух гарадоў. У выніку ў расійскім Дзімітраўградзе падпісаны дамовы аб супрацоўніцтве. Паводле згаданых дакументаў, падчане будуць пастаў-

ляць у перспектывы горад Ульянаўскай вобласці сельгасмашыны і оптику, лакафарбавыя вырабы і харчовыя тавары, іншую прадукцыю. Партнёры вырашылі адкрыць у Дзімітраўградзе гандлёвы дом "Ліда". Вызначаны, зразумела, і сустрэчны паток тавараў, у якіх зацікаўлены лідскія вытворцы і спажыўцы.

Алесь ЖАЛКОЎСКІ.

ПУНКТ ГЛЕДЖАННЯ

Яўгеніюш ЧЫКВІН: «СПАДЗЯЮСЯ НА МІЖПАРЛАМЕНЦКУЮ ПОЛЬСКА-БЕЛАРУСКУЮ ГРУПУ...»

З вядомым у Польшчы грамадскім дзеячам, галоўным рэдактарам агульнапольскага штомесячніка "PRZEGLAD PRAWOSLAWNY" ("Агляд праваслаўны") Яўгеніюшам ЧЫКВІНЫМ чытачы нашай газеты знаёмыя даўно (нагадаем толькі апошнюю публікацыю ў №45 ад 8 лістапада 2000 года). На выбарах у сейм, што нядаўна адбыліся ў Польшчы, спадар Я. Чыквін атрымаў дэпутацкі мандат. Наш спецыяльны карэспандэнт Яўген КАЗЮЛЯ сустраўся з дэпутатам у рэдакцыі штомесячніка ў Беластоку.

— Па-першае, дазвольце, спадар Чыквін, павіншаваць вас з выбарам дэпутатам сейма. Раскажыце, як адбываліся выбары і якая праца чакае вас у сейме!

— Я пайшоў на выбары ад кааліцыі левых сіл і атрымаў моцную падтрымку выбаршчыкаў усходняй Польшчы. Па выніках галасавання апынуўся на другім месцы пасля былога прэм'ера Владзімежа Цімашэвіча. Гэта вялікі давер маіх землякоў. А ў сейме я ўвайшоў у склад камісіі па нацыянальных і этнічных меншасцях, дзе адказваю за пытанні культуры і сродкі масавай інфармацыі.

— Якія першачарговыя задачы збіраецца вырашаць ваша камісія?

— Лічу, што справай гонару павінна быць прыняцце Закона аб нацыянальных меншасцях. Гаворка пра гэты закон ідзе ў сейме з 1989 года, калі ўпершыню была створана камісія па нацыянальных меншасцях. Але ж далей абмеркавання справа не зрушылася, бо не было на тое ў парламенце палітычнай волі. Пра гэта трэба сказаць адкрыта. Кааліцыя левых сіл у сваю перадавыбарчую праграму (я прымаў удзел у яе падрыхтоўцы) уключыла гэтае важнае пытанне. Каб яго вырашыць, нам трохі не хапае галасоў. Таму мы аб'ядналіся з дэпутацкай групай ад сялянскай партыі і спадзяемся, што агульнымі намаганнямі прыем закон.

— Што дае прыняцце гэтага закона?

— У Канстытуцыі Польшчы дэкларуюцца правы нацыянальных меншасцей. Але ж, на вялікі жаль, бываюць сітуацыі, калі грамадзяне Польшчы няпольскага паходжання адчуваюць сябе, скажам так, не вельмі камфортна ў розных жыццёвых сітуацыях, звязаных з уладкаваннем на працу, удзелам у структурах кіравання і іншых. Гэта тычыцца не толькі беларусаў, але і літоўцаў, украінцаў і іншых нацыянальнасцей. Закон створыць умовы для практычнай рэалізацыі канстытуцыйных правоў нацыянальных меншасцей праз мясцовыя ўлады і суды.

— Адзін з маіх польскіх калег назваў сённяшняю сітуацыю "залатым векам" для беларусаў. Маўляў, яны маюць свае выданні, радыё, праграму на тэлебачанні. Ці згодныя вы з такой ацэнкай?

— Ацэнка, безумоўна, завышаная. Досыць адзначыць тыя тэмпы, якімі беларусы ў Польшчы губляюць сваю мову. Хаця, дзеля справядлівасці, трэба канстатаваць, што магчымасці развіцця беларускай культуры павялічыліся. Гэта факт. Дзяржава аказвае практычную дапамогу ў гэтай справе. Напрыклад, той жа тыднёвік беларусаў у Польшчы "Ніва" фінансуецца з бюджэту дзяржавы. З аднаго боку, гэта добра. Але ж, як кажуць, панская ласка не бывае

бясконцай. А мы па сённяшні дзень не змаглі так аб'яднацца, каб стварыць свае структуры ва ўладах, у эканоміцы, каб мець эканамічную незалежнасць, каб ва ўсякіх умовах мець сваю прэсу, сваё радыё і тэлебачанне, сваё выдвецтва.

Вяртаючыся да праблемы мовы, трэба адзначыць хуткія тэмпы паланізацыі, якія мы не можам не заўважаць. І тут некалькі прычын. Па-першае, аб'ектыўная і галоўная: кожная нацыянальная меншасць непазбежна асімілюецца ў тое асяроддзе, дзе яна пражывае. Па-другое, недастатковыя, абмежаваныя сувязі з Беларуссю, з яе культурай. А польская культура, якая, як кажуць, пад бокам дынамічна, мае прывабныя бакі для моладзі. Музыка, тэлебачанне, літаратура прыцягваюць і робяць сваю справу. Магу спаслацца на прыклад маіх сваякоў. Мой дзед не ведаў ні слова па-польску, бацька навучыўся польскай мове, калі яго ўзялі ў польскае войска. Я вывучаў польскую мову ў пачатковай школе, бо на вёсцы амаль не гаварылі па-польску. А мае дзеці ўжо размаўляюць па-польску, хаця мы і спрабем ужываць дома беларускую мову. У адносінах палякаў да беларусаў ёсць яшчэ і гістарычны аспект. Доўгі час для палякаў беларусы і рускія — усе былі расіянамі, з якімі адносіны складаліся не лепшым чынам. Адсюль і прадзятасць палякаў да людзей з Усходу. І беларусы ў Польшчы гэта адчуваюць штодзённа. Узнікла сітуацыя, якая ў навуцы называецца стыгматызацыяй. Гэта чыста псіхалагічны момант: калі цябе недалюбіваюць, табы пагарджаюць, то ўнікае жаданне схаваць сваю бе-

ларускасць, гэты "стыгмант". І частка беларусаў лічыць за лепшае не дэманстраваць сваё паходжанне, абмяжоўвае свае нацыянальныя звычкі сценамі свайго дома. Так што самі можаце зрабіць выснову пра "залаты век" беларусаў у Польшчы.

— Дык што, няма ніякага спосабу захаваць этнічны асаблівасці беларусаў?

— Што яшчэ можа выратаваць ад поўнай паланізацыі і аб'яднаць — гэта праваслаўная царква. Лічу, што праваслаўе для нас не проста дэкларацыя веры. Гэта тып культуры, гэта тое, што яшчэ акрэслівае нас як нацыю.

— Як складваюцца вашы адносіны з дыпламатычнымі прадстаўніцтвамі Беларусі ў Польшчы?

— Як і раней, так і зараз маю добрыя кантакты з пасольствам Беларусі і консульствам у Беластоку. Абсалютна няма (і не было) праблем у супрацоўніцтве з паслом Мікалаем Крэчкам, з Паўлам Латушкай, які зараз працуе ў Міністэрстве замежных спраў у Мінску. Усталёваліся нармальныя адносіны і з новым Генеральным консулам у Беластоку Леанідам Каравайкам. Мне, як беларусу, вельмі прыемна, што на дыпламатычнай справе ў Польшчы знаходзяцца такія добрасумленныя людзі, з якімі лёгка вырашаць усе пытанні. Дарэчы, многія ў сейме адзначаюць высокі ўзровень беларускай дыпламатыі.

— Як дэпутат сейма, што вы думаеце пра адносіны Польшчы і Беларусі і якія могуць быць шляхі супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі?

— Я ўпэўнены, што адварнуўшыся ў свой час ад Беларусі (і ад Расіі таксама), Польшча зрабіла вялікую стратэгічную памылку, якую зараз трэба выпраўляць. Гэта сёння разумею кіраўніцтва Польшчы і робіць першыя крокі па выпраўленню сітуацыі. Як вядома, ужо адбыўся візіт прэзідэнта А. Квасьнеўскага ў Маскву. У снежні плануецца паездка прэм'ер-міністра. А ў студзені ў Польшчы чакаюць У. Пуціна. Падобныя зрухі павінны адбыцца і ў адносінах да Беларусі — нашага суседа з блізкай нам культурай. Беларусь не без цяжкасцей будзе сваю дзяржаўнасць, сваю незалежнасць і мае свае праблемы. Але ж гэта не значыць, што мы не можам мець з ёю добрых адносін. Мяркую, у бліжэйшы час пра гэта будзе сказана ў ўслых. Са свайго боку, я ўжо склаў прапанову аб стварэнні міжпарламенцкай польска-беларускай групы, якая б садзейнічала ўсталяванню нармальных міждзяржаўных адносін паміж нашымі краінамі.

— Дзякую за гутарку і жадаю плён у вашай дэпутацкай працы.

Мінск — Беласток — Мінск.

ПАКАЛЕННЕ

КОБРЫНСКІЯ РАЗЪБЯРЫ

Кобрынскае вышэйшае прафесійнае вучылішча выяўленчага мастацтва і народных мастацкіх промыслаў пачало выпускаць спецыялістаў шырокага профілю. І цяпер рэзчыкі па дрэву, якіх і раней рыхтавала гэтая наву-

чальная ўстанова, атрымаюць таксама спецыяльнасць сталаляра. У вытворчых майстэрнях вучылішча яны вучацца рабіць мэблю, афармляць кватэры, дамы, катэдры.

Фота БелТА.

СОЦЫУМ

АДБЫЎСЯ ІІ З'ЕЗД НАСТАЎНІКАЎ

У Мінску прайшоў ІІ з'езд настаўнікаў Беларусі. На ім было прадстаўлена 28 катэгорый работнікаў адукацыі. Пра некаторыя вынікі яго працы раскажаў журналістам намеснік міністра адукацыі Генадзь ДЫЛЯН.

Пры падрыхтоўцы з'езда былі вызначаны яго асноўныя мэты. Галоўная — аналіз сучаснага стану сістэмы адукацыі і вызначэнне стратэгіі яе развіцця да 2010 года. Менавіта ў 2010 годзе адбудзецца першы выпуск 12-гадовай школы, на якую краіна пераходзіць зараз.

Асаблівая ўвага была скіравана на праблемы якасці адукацыі, павышэння эфектыўнасці выхавання, матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння навучальных устаноў.

Абмяркоўваліся меры па пераадоленню наступстваў хвалі зніжэння нараджальнасці ў краіне. Цяперашняе

яе зніжэнне на 30 працэнтаў хутка прывядзе да скарачэння выкладчыцкага складу на 20 працэнтаў. Пасля Г. Дыляна, ідэальны выхад з такога становішча можа быць такім: зніжэнне педагагічнай нагрукі і напавянальнасці класаў. Гэта павінна садзейнічаць захаванню кадравага патэнцыялу адукацыйнай сістэмы.

ПРАБЛЕМЫ ПЕРАХОДНАГА ЎЗРОСТУ

У Беларусі зарэгістравана 86 дзіцячых і маладзёжных грамадскіх аб'яднанняў. 19 з іх уваходзяць у рэестр арганізацый, створаных у адпаведнасці з Законом аб падтрымцы маладзёжных і дзіцячых грамадскіх аб'яднанняў. Каля 15 працэнтаў маладых людзей краіны — іх актыўныя ўдзельнікі.

Праблема выхавання падрастаючага пакалення — адна з першачарговых для дзяржавы. Аб гэтым гаварыў начальнік упраўлення сацы-

яльнай і выхаваўчай работы Міністэрства адукацыі Георгій БУТРЫМ.

26 кастрычніка гэтага года Савет Міністраў прыняў новую дзяржаўную праграму, скіраваную на прапаганду і ўсталяванне здаровага ладу жыцця.

Нягледзячы на тое, што ўжо чацвёрты год запарскараецца злачыннасць сярод непаўналетніх, колькасць падлеткаў, якія ужываюць алкаголь, наркатычныя рэчывы, расце.

Беларусь востра адчувае праблему сацыяльнага сіроцтва. У нас больш за 30 тысяч сірот пры жывых бацьках. Штогод дабаўляецца каля 5 тысяч. Зараз працуюць 60 сацыяльных прытулкаў, адкрываюцца новыя. Але не сакрэт, што яны не могуць замяніць дзяцінства ў паўнацэннай сям'і. Дарэчы, у мінулым годзе прыкладна толькі 200 дзецім удалося вярнуцца ў сям'ю ці знайсці сабе новых бацькоў.

Максім НЯВІНСКІ.

БІЗНЕС-КЛУБ

ІНВЕСТЫЦЫІ І СВАБОДНЫЯ ЭКАНАМІЧНЫЯ ЗОНЫ Ў БЕЛАРУСІ

II. СЭЗ — НОВЫ ПЕРСПЕКТЫВНЫ НАКІРУНАК ЭКАНАМІЧНАГА РАЗВІЦЦЯ*

Стварэнне свабодных эканамічных зон з'яўляецца парадковым і перспектывным накірункам у эканамічнай палітыцы Беларусі. У многіх краінах свету яны зарэкамендавалі сябе эфектыўным механізмам прыцягнення замежнага капіталу, што асабліва важна для нашай краіны, якая мае вострую патрэбу ў інвестыцыях для правядзення эканамічных пераўтварэнняў.

У аснову канцэпцыі стварэння СЭЗ быў пакладзены міжнародны вопыт арганізацыі і развіцця гэтых тэрытарыяльных утварэнняў з асобым падатковым і мытным рэжымам, а таксама сумесных распрацоўкі айчынных і замежных спецыялістаў. У гэтай працы самы актыўны ўдзел прымаюць нямецкія і кітайскія спецыялісты. Падрыхтоўка бізнес-плана стварэння і развіцця першай беларускай СЭЗ — «Брэст» ажыццяўлялася пры садзейнічанні зямельнага ўрада зямлі Паўночнага Рэйну-Вестфалі. Вынікам сумеснай працы нямецкіх і беларускіх экспертаў па распрацоўцы і асваенню праекта СЭЗ «Брэст» сталі рэкамендацыі і асноўныя палажэнні па ключавых накірунках функцыянавання свабодных эканамічных зон: інфраструктуры, кіравання СЭЗ, падатковаму, мытнаму і банкаўскаму рэгуляванню, якія ў далейшым знайшлі адлюстраванне ў заканадаўчай базе, што рэгулюе дзейнасць СЭЗ.

Зараз на тэрыторыі Беларусі створаны і функцыянуюць чатыры свабодныя эканамічныя зоны: «Брэст», «Мінск», «Гомель — Ратон» і «Віцебск».

Стварэнне СЭЗ на тэрыторыі Беларусі абумоўлена:

- неабходнасцю структурнай перабудовы вытворчасці ў мэтах інтэграцыі эканомікі краіны ў сістэму сусветнай гаспадаркі, для таго каб Беларусь заняла месца ў сусветнай гаспадарчай сістэме, аднаведнае ўзроўню яе эканамічнага, сацыяльнага і культурнага развіцця;
- выгадным размяшчэннем краіны ў цэнтры Еўропы, што прадвызначае цікавасць замежных ін-

вестараў пры асваенні рынку СНД;

— асаблівасцямі эканомікі, якія характарызуюцца недастатковай забяспечанасцю прыроднымі рэсурсамі і адначасова высокім патэнцыялам перапрацоўчай прамысловасці і кваліфікацыяй працоўных рэсурсаў, што вызначае арыентацыю вытворчасці на экспарт высокатэхналагічнай прадукцыі.

СЭЗ закліканы ініцыяваць дзелавую і фінансавую актыўнасць — у першую чаргу, знешні інвестараў, стаць крыніцай новых працоўных месцаў для насельніцтва. Па меры развіцця зон дзяржава разлічвае на ажыццеленне эканомікі рэгіёнаў, распаўсюджванне дзелавой актыўнасці на эканоміку ўсёй краіны.

Стварэнне і паспяховае функцыянаванне СЭЗ можа адыграць важную ролю ў пераходзе да рыначнай эканомікі. Працэс распрацоўкі і рэалізацыі палітыкі СЭЗ будзе садзейнічаць усведамленню тых праблем, з якімі сутыкаецца Беларусь у канкурэнцыі з іншымі краінамі за інвестыцыі, і дапаможа павысіць канкурэнтаздольнасць беларускай эканомікі ў галіне інвестыцый і гандлю.

Цікавасць замежных інвестараў да арганізацыі эканамічнай дзейнасці на тэрыторыі СЭЗ абумоўлена значнымі, замацаванымі заканадаўствам перавагамі. Адною з галоўных пераваг з'яўляюцца істотныя льготы, перш за ўсё ў сферы падаткаў і мытнага рэгулявання.

Рэзідэнты СЭЗ вылачваюць наступныя падаткі:

- падатак на прыбытак і даходы — 15 працэнтаў (у краіне — 25);
- падатак на дабайленую вартасць — 10 працэнтаў (у краіне — 20);
- падаходны падатак з грамадзян (як у краіне);
- скалагічны падатак (як у краіне);
- узносы на сацыяльнае і дзяржаўнае страхаванне (як у краіне);
- акцызы (як у краіне).

Прыбытак, атрыманы рэзідэнтамі СЭЗ ад рэалізацыі прадукцыі ўласнай вытворчасці або паслуг, вызваляецца ад падаткаабкладання на працягу пяці гадоў з дня аб'яўлення прыбытку, уключаючы першы прыбытковы год. Прыбытак, што накіроўваецца рэзідэнтамі СЭЗ на інвестыцыі ў беларускую эканоміку, вызваляецца ад абкладання падаткам на даходы.

Мытныя пошліны і меры эканамічнай палітыкі не распаўсюджваюцца на тавары, якія ўвозяцца на тэрыторыю зоны з замежжа. Пры вывазе прадукцыі ўласнай вытворчасці рэзідэнтаў СЭЗ за межы Беларусі не бяруцца мытныя пошліны і плацжы, не

ўстанаўліваюцца квоты і не ўводзіцца ліцэнзаванне.

Пастановай урада ў мэтах каардынацыі дзейнасці арганізацыі дзяржаўнага кіравання па выпрацоўцы нацыянальнай стратэгіі прыцягнення замежных інвестыцый і стварэння спрыяльнага інвестыцыйнага клімату, прынята рашэнне аб стварэнні Каардынацыйнага савета па замежных інвестыцыях пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Кожны замежны інвестар, які збіраецца рэалізаваць на тэрыторыі Беларусі інвестыцыйны праект, мае магчымасць унесці яго на разгляд савета. У выпадку асабліва сацыяльнай значнасці такі праект можа атрымаць дадатковую падтрымку дзяржавы пры рашэнні арганізацыйных і іншых пытанняў, звязаных з яго ажыццеленнем.

У Каардынацыйны савет уключаны буйнешыя замежныя інвестары і некаторыя міжнародныя эканамічныя арганізацыі, што ўдзельнічаюць у рабоце працоўных груп. Замежныя члены савета аналізуюць умовы працы ў Беларусі і рыхтуюць прапановы па палепшэнню інвестыцыйнага клімату. У склад савета ўваходзіць пастаянны камітэт, які аператыўна ўлічвае прапановы па палепшэнню працы замежных інвестараў.

Акрамя таго, у мэтах узмацнення каардынацыі працы па ўдасканаленню заканадаўства ў інвестыцыйнай сферы і абароны правоў замежных інвестараў беларускі ўрад вызначыў абавязковае ўзгадненне праектаў нарматыўных актаў, якія закранаюць дзейнасць замежных інвестараў і створаных з іх удзелам прадпрыемстваў, з Міністэрствам замежных спраў.

Для забеспячэння інфармацыйнай кансультацыйнай падтрымкі заснавана Беларускае агенцтва садзейнічання замежным інвестыцыям (БАСІ), якое дзейнічае пад патранажам Міністэрства замежных спраў. Асноўнымі задачамі агенцтва з'яўляюцца: садзейнічанне фарміраванню іміджа Беларусі як краіны, спрыяльнай для інвестыцый, прадастаўленне патэнцыяльным інвестарам інфармацыі аб інвестыцыйным клімаце і гандлі, дапамога інвестарам у адкрыцці бізнесу і рэалізацыі інвестыцыйных праектаў і гэтак далей. Сёння агенцтва сканцэнтравала свае намаганні на падрыхтоўцы «Інвестыцыйнага атласа Рэспублікі Беларусь» — комплекснай сістэмы інфармацыйнага забеспячэння працэсу прыцягнення замежных інвестыцый у выглядзе друкаванага выдання, кампакт-дыска і інтэрнэт-версіі, якая рэгулярна абнаўляецца.

Беларусь — унітарная, дэмакратычная, сацыяльная, прававая дзяржава, Канстытуцыя якой гарантуе сваім

грамадзянам роўныя правы для ажыццяўлення гаспадарчай і іншай дзейнасці, акрамя забароненай законам, і гарантуе абарону і роўныя ўмовы для развіцця дзяржаўнай і прыватнай форм уласнасці. Улічваючы структуру народнай гаспадаркі краіны, інстытуцыянальныя пераўтварэнні эканомікі ў Беларусі ажыццяўляюцца як шляхам раздзяржаўлення дзяржаўнай і арэндных прадпрыемстваў і прыватызацыі дзяржаўнай маёмасці, так і праз стварэнне юрыдычнымі і фізічнымі асобамі недзяржаўных суб'ектаў гаспадарання.

Дзяржаўнае рэгуляванне працэсу рэфармавання ўласнасці ажыццяўляецца законам Рэспублікі Беларусь «Аб раздзяржаўленні і прыватызацыі дзяржаўнай уласнасці ў Рэспубліцы Беларусь», «Аб акцыянерных таварыствах, таварыствах з абмежаванай адказнасцю і таварыствах з дадатковай адказнасцю» і шэрагам іншых нарматыўных актаў, а таксама Дзяржаўнай праграмай раздзяржаўлення і прыватызацыі.

Прынцыповая пазіцыя ўрада Беларусі ў пытаннях рэфармавання ўласнасці зыходзіць з неабходнасці павышэння эфектыўнасці вытворчасці шляхам правядзення патапных і збалансаваных рэформ, якія максімальна выключваюць павелічэнне сацыяльнай напружанасці ў грамадстве. Раздзяржаўленне (пераўтварэнне дзяржаўных і арэндных прадпрыемстваў у адкрытыя акцыянерныя таварыствы) ажыццяўляецца па прапановах іх працоўных калектываў, узгодненых з адпаведнымі галоўнымі міністэрствамі, канцэрнамі і мясцовымі выканаўчымі органамі. У выключных выпадках, звязаных з прыцягненнем інвестыцый у канкрэтнае прадпрыемства, пераўтварэнне прадпрыемства можа ажыццяўляцца па рашэнню ўрада краіны, а камунальных прадпрыемстваў — па рашэнню абласных (у тым ліку Мінскага гарадскога) выканаўчых органаў.

Прыватызацыя дзяржаўнай маёмасці ажыццяўляецца па трох накірунках:

- продаж аб'ектаў на аукцыёнах і таргах;
- продаж дзяржаўных акцый адкрытых акцыянерных таварыстваў, створаных у працэсе раздзяржаўлення прадпрыемстваў, за грошы і (або) імяныя прыватызацыйныя чэкі «Маёмасць»;
- выкуп арэнднымі прадпрыемствамі арэндаванай дзяржаўнай маёмасці па дагаворах куплі-продажу.

Прынцыповая пазіцыя ўрада краіны ў пытаннях рэфармавання ўласнасці і прыцягнення інвестыцый вызначаецца неабходнасцю павышэння эфектыўнасці вытворчасці шляхам правядзення ўзгаданых рэформ.

СПАДЧЫНА

Касцюмы палешукоў пачатку XX стагоддзя папоўнілі калекцыю Гомельскага абласнога краязнаўчага музея. Гэта святочныя ўбранні жанчын з Калінкавіцкага і Петрыкаўскага раёнаў, са старажытнага Турава.

НА ЗДЫМКУ: старшы навуковы супрацоўнік Ганна КРАЎЦОВА і загадчыца музея Ганна КУЗЬМІЧ з новымі экспанатамі.

Сяргей ХАЛАДЗІЛІН, БелТА.

ПРЭМ'ЕРА

«КІМ» — П'ЕСА Аляксея ДУДАРАВА НА КУПАЛАЎСКОЙ СЦЭНЕ

У Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы адбылася прэм'ера спектакля «КІМ» па п'есе Аляксея Дударава. Твор прысвечаны сучасным адносім паміж людзьмі, тэме каханя, вернасці і самаахвярнасці. У апошнія гады беларускія тэатры ставілі спектаклі Дударава на гістарычную, нават геральдную тэматыку — «Чорная панна Нясвіжа», «Князь Вітаўт». П'есу «КІМ» аўтар напісаў, як кажучы, на адным дыханні — за 12 дзён. Па словах аўтара, гэта твор пра каханне — мужчыны да жанчыны, бацькі да сына. На жаль, з прычыны нездарова Аляксея Дударава не мог наведваць рэпетыцыі спектакля. Але запытаў рэжысёра Аляксандра Гарцуева, ці будучы ў спектаклі слёзы. А потым дадаў: «Слёзы — адзінае, што засталася ў нашым жыцці». Нягледзячы на крмінальны падтэкст, «КІМ» — усё ж такі меладрама. Аляксандра Гарцуева нават папракалі, што гэта спектакль для жанчын. Але ён адказаў, што, па-першае, жанчыны не горшая частка чалавецтва, а па-другое, 80 працэнтаў глядачоў — менавіта жанчыны.

Сёння глядачу не хапае меладрамы ў лепшым сэнсе гэтага слова. Кожны чалавек перажывае каханне, адзіноту, надзею. Але наш час не прадугледжвае высокіх памкненняў, наадварот, мы іх саромеемся, бо прывычаліся не давяраць адзін аднаму, баімся тых, хто побач. Такі і галоўны герой п'есы Дударава, ролю якога выконвае Андрэй Кавальчук. Дарэчы, акцёр ужо мае вопыт удзелу ў спектаклях па п'есах Аляксея Дударава: іграў у «Вечары» і ў «Князь Вітаўце». Акцёр пічыць «КІМ» удалай працай драматурга, дзе аўтару ўдалося надаць высокія пачуцці звычайным людзям. Мэта спектакля ў тым, каб у глядача з'явілася вера ў сапраўднае каханне і адданасць.

Галоўная ж геранія, якую іграе Святлана Зеляноўская, вядомая глядачу па ролі Барбары Радзівіл у аднайменным спектаклі, ніколі не губляла веры ні ў першае, ні ў другое. Дзяўчына любіць увесць свет, абагаўляе мужчыну, які побач. Наконт адлаведнасці персанажа рэальнаму жыццю Святлана Зеляноўская кажа: «Менавіта такое каханне кожны марыць сустрэць у жыцці. Так і не іначай хочацца жыць і хацаць».

Алена СПАСЮК.

ЗАХАПЛЕННІ

ЧАТЫРЫ ТАЛЕНТЫ ЯЎГЕНА МАЦВЕЕВА

Яўген Мацвееў па спецыяльнасці ўрач. Добры ўрач. Шмат гадоў запар працуе ў санаторыі «Навальня» Дзятлаўскага раёна Гродзенскай вобласці, лечыць хворых на сухоты.

Ёсць у гэтага чудаўнага чалавека яшчэ і талент мастака: ён дзіўны фантазёр і сапраўдны чараўнік. У яго руках ажывае дрэва, набывае непаўторную форму, колер, душу. І тады перад вамі з'яўляецца «Вясельны танец» ці «Русалка», народжаны светлым талентам майстра, які спрабуе і ў будзённасці адшукаць крупіны радасці і паэзіі.

Акрамя таго, Яўген Мацвееў піша чудаўныя вершы і ўжо выпусціў два зборнікі, рыхтуе трэці, з'яўляецца таксама ўдзельнікам мастацкай самадзейнасці.

Іосіф ЗАЯЦ.

ВЯЧЭРНІ МІНСК. ГАЛОУПАШТАМТ

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

ДАТА (Пачатак на 1-й стар.)

МОЙ СУЧАСНІК **Максім БАГДАНОВІЧ**

Адбыўся суд. За два тыдні да ўгодкаў Максіма Багдановіча ў ліцэі да мяне падышоў Алег Лойка-малодшы, унук нашага славутага пісьменніка, і сказаў: "Глядзі,

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ

ВЯНОК

кніжка выбраных вершоў.

ВЯЛІНІ, ДРУКАРНІ МАРЦЫНА КУТЭЛ, 1913.

што ў мяне ёсць!.. Гэта дзедаў. Арыгінал..." Я спачатку падумаў: жартуе. Але калі разгарнуў кніжку, зразумеў: не. Сапраўды гэта быў той самы зборнік вершаў "Вянок" 1913 года выдання. На пажоўклых старонках — вершы, напісаныя тагачаснай, Багдановічавай мовай. Падалося надзвычай важным — перачытаць знаёмыя вершы ў першародным выглядзе, такімі, як напісаў паэт, а не такімі, як іх правілі ў розныя часы.

Я лічу, што Багдановіч — паэт сучасны, як ніхто іншы, ён — мой паэт. Чаму? Можна, таму, што яму ў пэўным сэнсе пашанцавала: не зведаў ідэалагічнага ціску ні "Вялікага Кастрычніка", ні Саветаў Саюза. Ён быў проста беларусам. Такім жа, як і мы, — новае пакаленне Беларусі.

Багдановіч — не тытуваны класік, як Купала і Колас, якія згадваюцца адразу пры слове "беларуская літаратура". Але Багдановіч заўсёды першы і заўсёды сучасны.

Я пачаў перачытваць вершы,

каб адабраць нешта для газеты. Але якое ж было маё здзіўленне, калі паглядзеў на аркушык, дзе пазначыў адабранае, і зразумеў, што не прапусціў аніводнага! Думаю, адбылося гэта таму, што ў сучасным маладым беларусе падсвядома жыве Багдановіч. І таму ўсе ягоныя думкі і пачуцці не могуць не прыйсціся нам па душы.

Давялося яшчэ раз адбіраць вершы, каб запрасіць цябе, дарагі чытач, дакрануцца да першазданнай пірыкі Багдановіча.

А Максіму не 110. Паэту не можа быць 110. Я ведаю, што Максіму ўсё тыя ж 25. І заўсёды будзе 25.

З днём нараджэння, Максіме!

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

НА ЗДЫМКАХ: Максім БАГДАНОВІЧ. *Фотаздымак, падараны гімназічнаму таварышу Мікалаю Кукуеву (1-я стар.);* Максім БАГДАНОВІЧ (*сядзіць пасярэдзіне*) сярод гімназістаў-аднакласнікаў.

Максім БАГДАНОВІЧ

Вы, хто любіце натрапіць
Між страціць старых, пажоўклых
Кнігі, ўжо даўно забытай,
Блеклы, высахшы лісток, —
Праглядаць гэты томік:
Засушыў я на паперы
Краскі, свежыя калісыці,
Думак шчырых і чуцця.

Цёплы вечэр, ціхі вецер, свежы стог
Улажылі спаць мяне вы на зямлі.
Не ўстае стаўпом пыл святлы
ўздоўж дарог,
У небі месяца праглянуў бледны рог,
У небі ціха зоркі расцьвілі.

Заварожаны вячэрняй цішыной
Я не цяплю, дзе рука, дзе галава;
Бачу я, с прыродай зліўшыся душой,
Як дрыжаць ад ветра зоркі на да мной,
Чую ў цішы, як расьце трава.

Ціха па мяккай траве
Сінявокая ноч прахадзіла;
Ціха з заснуўшых паляў
Плыў у гару і знікаў,
Бытцым дым сіневаты с кадзіла,
Рэдкі правідны туман;
Неба ўсю глыб ажывіўшы,
Патроху праз цемь выглядалі
Зорак дрыжачых вянкі;
Конікі суха зьвінелі;
Шырэй разліваліся хвалі
Цёмнай, люстранай рэкі;
Пала раса; у палёх
Загарэліся пацеркі мілых
Жоўта-чырвоных агнёў...
Час, калі трэба журыцца
Душою на свежых магілах
Пуста пранёсшыся днёў.

Добрай ночы, зара-зараніца!
Ужо імгла над зямлёю лажыцца,
Чорнай рызай усё пакрывае,
Пылам зор небасхіл абсевае.
Цішыня агартае мне душу!
Вецярок прыдарожную грушу
Ледзьве чутна варушэ — калышэ,
Міла бомы смяюцца у цішы,
Ціха сэрбам грукае крыніца,
Добрай ночы, зара-зараніца!

Ноч. Газыцца гарыць, чырванее,
І гарбата, астыўшы, стаіць.
За сьцяной запевае завея,
Сумна бомамі ў полі зьвініць.
С краю ў край яе гул аддаецца,
І чагось усё думаю я,
Што з няволі зімовай там рвецца.
Крэпка скутая сьнегам земля:
Грудзі моцныя цяжка ўздывае,
Ветрам вее, як дыхаць пачне,
Сьнег халодны ў палёх калыхае,
І вось-вось свае пугі страгне.

ЗИМОВАЯ ДАРОГА

Шпарка коні імчацца у полі,
Сумна бомы гудзяць пад дугой,
Запеваюць аб долі і волі,
Навеваюць у сэрцы спакой.

Уюцца зьмейкай срэбрыстай дарожкі,
Брызгі золата ў небі блішчаць,
І маркотныя месяца рожкі
Праз марозную мглу зіхацяць.

Поле нікне у срэбным тумане,
Сьнег блішчыць, як халодная сталь,
І лятуць мае лёгкія сані,
Унахуся я ў сінюю даль.

ЗИМОЙ

Здароў, марозны, звонкі вечэр!
Здароў, скрыпучы, мяккі сьнег!
Мяцель ня вее, сціхнуў вецер,
І волен лёгкіх санак бег.

Як мары, белыя бярозы
Пад сінявой начной стаяць.
У небі зоркі ад марозу
Пахаладзеўшыя дрыжаць.

Вільготны месяц стуль на поле
Празрысты, святлы стоўп спусьціў
І рызай срэбнаю раздольле
Сьнягоў сінеючых пакрыў.

Ўзрываўце-ж іх санямі, коні!
Зьвіні, вясёлых бомаў медзь!
Вакол лятуць бары і гоні,
Ў грудзях пачала кроў кіпець.

De la musique avant toute chose.
P. Verlaine.

Па над белым пухам вішняў,
Бытцым сіні аганёк,
Бьецца, ўецца шпаркі, лёгкі
Сінякрылы матылёк.

Навакол усё паветрэ
Ў струнах сонца залатых, —
Іон дрыжачымі крыпамі
Звоніць ледзьве чутна ў іх.

І ліецца хваляй песьня, —
Ціхі, ясны гімн вясне.
Ці ня сэрцэ напевае,
Навевае яго мне?

Ці ня вецер гэта звонкі
Ў тонкіх зёлках шпаціць?
Або мо сухі, высокі
Ля рэкі чарот шуміць?

Не паняць таго ніколі,
Не разведаць, не спазнаць:
Не даюць мне думаць зыкі,
Што лецяць, дрыжаць, зьвіняць.

Песьня рвецца і ліецца
На раздольны, вольны сьвет.
Але хто яе пачуе? —
Можэ толькі сам паэт.

РОМАНС

Quand luira cette étoile, un jour,
La plus belle et la plus lointaine,
Dites-lui qu'elle eut mon amour,
O derniers de la race humaine.

Sully Prudhomme.

Зорка Вэнэра ўзьійшла над зямлёю,
Сьветлыя згадкі с сабой прывела...

Помніш, калі я спаткаўся с табою,
Зорка Вэнэра ўзьійшла.
З гэтай пары я пачаў угледацца
Ў неба начное і зорку шукаў.
Ціхім каханьнем к табе разгарацца
З гэтай пары я пачаў.
Але разстацца нам час наступае;
Пэўна, ўжо доля такая у нас.
Моцна кахаў я цябе, дарагая,
Але разстацца нам час.
Буду ў далёкім краю я нудзіцца
Ў сэрцы любоў затаіўшы сваю;
Кожную ночку на зорку дзівіцца
Буду ў далёкам краю.
Глянь іншы раз на яе, у разстаньні
Там з ёй зліём мы пагляды свае...
Каб хоць на міг уваскрэсла каханьне,
Глянь іншы раз на яе...

СЛУЦКІЕ ТКАЧЫХІ

Ад родных ніў, ад роднай хаты
У панскі двор дзеля красы
Яны, бяздольныя, узяты
Ткаць залатые паясы.
І цягам доўгіе часіны,
Дзявочыя забыўшы сны,
Свае шырокія тканіны
На лад пэрсідзкі ткаць яны.
А за сьцяной сьмяецца поле,
Зіе неба з-за вакна —
І думкі мкнучца мімаволі
Туды, дзе расьціла весна,
Дзе блішчэ збожжэ ў яснай далі,
Сінеюць міла васількі,
Халодным сэрбам з'яюць хвалі
Між гор ліючэйся рэкі.
Цямнее край зубчаты бора...

І тчэ, забыўшыся, рука
Заміж пэрсідзкага узора
Цьвяток радзімы васілька.

Бледны, хілы ўсё-ж люблю я
Твой і мудры і кіпучы верш, Анакрэон!
Ён у жылах кроў хвалюе,
Ў ім жыцьцё струёю плешчэ, вее
хмелем ён.

Верш такі, — як дар прыроды —
Вінаграднае, густое, цёмнае віно:
Дні ідуць, праходзяць годы, —
Але ўсё крапчэй, хмяльнее
робіцца яно.

Мудрай прамовы
Мёд залацісты,
Поўныя соты
Мне да спадобы;
Але ня меней
Сэрцу панадны
Мёд сваім хмелем
Сьветлым і тонкім.

Сьвеча бліскучая зіе,
Каб разступілася імгла;
Ў яе агню — краса жывая, —
Яна прыгожа і сьветла.

Ў блізі матыль дрыжыць ад болю
Прываблены з імглы агнём,
Ён рынуўся туды бяз волі

І сьмерць сваю спаткаў у ём.

Сьвеча гарыць. З яе ліецца
За кропляй кропля як раса,
А матылёк ужо ня бьецца:
Табе ахвяра ён, краса!

ПЕСЬНЯРУ

Ведай, брат малады, што ў грудзях
у людзей
Сэрцы цвёрдыя бытцым с каменья,
Разабьецца аб іх слабы верш заўсягды
Не збудзіўшы сьвятога сумленьня.

Трэба с сталі каваць, гартаваць гібкі верш,
Абрабіць яго трэба с цяргеньнем.
Як ударыш ты ім, — ён як звон зазьвініць,
Брызнуць іскры с халодных каменьяў.

Вы кажэце мне, што душа у паэта,
Калі спараджае ён дзіўныя вершы,
Нябесным агнём збагрэта,
І ў час той між люда ён — першы...
Ах, дзякуй Вам, дзякуй на гэтай прамове;
Душа мая, пэўна, шчасьлівай была бы,
Калі-б я ня ведаў, панове,
Што пекна сьпеваюць і жабы.

Мы доўга плылі ў бурным моры,
І ўраз — жаданная земля!
Вы пэўны пуць казалі зоры,
Зарука ў тым, — трэск карабля,
Што сеў на скалы ў змрочным моры.
Прывет жаданная земля!
І безтрывожна бачуць зоры,
Як тонуць людзі з карабля.

СОННЭТ

(Ахвярую А. Погодину)

Un sonnet sans défaut vaut seul un long poeme.
Boiteau.

Паміж пяскаў Егіпецкай зямлі,
Над хвалямі сінеючага Ніла
Ўжо колькі тысяч год стаіць магіла:
Ў гаршчку насеньня жменю там знайшлі.
Хоць зернейкі засохшымі былі,
Усё-ж такі жыцьцёвая іх сіла
Збудзілася і буйна ўскаласіла
Парой вясенняй збожжэ на раллі.

Вось сымвал твой, забыты краю родны!
Зварушэны нарэшці дух народны,
Я верую, бязплодна не засьне,
А ўперад рынецца, маўляў крыніца,
Каторая магутна, гучна мкне,
Здалейшы з глебы на прастор прабіцца.

ОКТАВА

Як моцны рэактыў, каторы выклікае
Між строк ліста, маўляў нябошчыкоў
з магіл,
Рад раньш нявідных слоў, — так цемь
залівае

Зялёны, бытцым лёд, халодны небасхіл,
І праз імглу яго патроху праступае
Маленькіх, мілых зор дрыжачы,
срэбны пыл.

Здароў, радзімы! Мацней, ясьней
гарыць

І сэрцу аб красе прыроды гаварыце!

Захаваны правапіс арыгінала.

ХРЫСЦІЯНСКАЯ СТАРОНКА «ЖЫЦЦЁ І ВЕРА»

ЧАС ЗЫРАЦЬ КАМЯНІ

Госць з Францыі, які наведаў нядаўна нашу сталіцу, быў прыемна здзіўлены колькасцю храмаў, якія будуцца ў Мінску. Гэты факт, на яго думку, сведчыць шмат аб чым. Народ, які не забывае пра духоўныя і маральныя бакі жыцця, варты павягі і мае будучыню. Ініцыятыва адраджэння былых храмаў, што стала ў Беларусі нярэдкай з'явай, ідзе ад простых людзей. І

калі яны бяруцца за такую нялёгкую справу, значыць — гэта патрабаванне іх душ. "Час раскідваць камяні, і час збіраць камяні". Гэта біблейская мудрасць найлепшым чынам характарызуе той гістарычны этап жыцця нашага народа, у які ён зараз уступае. Пацвярджэнне таму і той факт, што чыгуначнікі сталіцы вырашылі адрадыць царкву імя іконы Казанскай Божай Маці, пабудаванай напрыканцы першай сусветнай вайны на сродкі работнікаў Лібава-Роменскай чыгункі і знішчанай выбухам у 1936 годзе. Велічны храм, роўнага якому па прыгажосці тады ў Мінску не было, знаходзіўся ў раёне цяпераш-

няй плошчы Мяснікова, дзе захаваўся нават падмурок. Але зараз на гэтым месцы аднавіць яго ўжо немагчыма, таму, на думку членаў адраджанай храмавай абшчыны — работнікаў вагонна-рамонтнага завода, лакаматыўнага дэпо і Мінскага чыгуначнага вузла, было б добра ўзвесці храм на Прывакзальнай паўднёвай плошчы.

Пад новай царквою, па прыкладу храма Хрыста Збавіцеля ў Маскве, плануецца пабудова падземны паверх з ікананіснай і сталернай майстэрнямі, пякарняй, класамі нядзельнай школы.

Аляксандр ДЫНІКАЎ.

КАТАЛІЦКІ КАСЦЁЛ У БЕЛАРУСІ

Уладыслаў ЗАВАЛЬНЮК,
кссёндз-магістр.

Элементы каталіцкай культуры, што часам не маглі скласціся ў адну цэласную, закончаную сістэму з-за часовай разарванасці і поліканфесійнай сітуацыі ў Беларусі, выяўляліся як у традыцыйнай народнай культуры (вобразы чыстца, Ісуса Хрыста ў фальклоры, "батлейцы"), так і ў прафесійным мастацтве, арганнай музыцы, архітэктуры і г. д.

У атзістычныя часы было бачна, што не абуджаная ў Хрысце інтэлігенцыя ўсё роўна цягнецца да духоўных крыніц, прагне наталіць патрэбы душы, патрэбы жыцця. Без духоўнага ідэалу чалавек не можа паўнацэнна жыць, ён распадаецца як асоба, губляе сэнс жыцця.

Адметна, што пры спрыяльных сацыяльна-палітычных умовах, калі з'явіліся прававыя асновы для аднаўлення дзейнасці каталіцкага Касцёла, менавіта дзякуючы ранейшай і цяперашняй падтрымцы з боку іншых канфесій, людзі актыўна вярталіся да паўзабытых каталіцкіх асноваў.

Апрача згаданых прычын, каталіцтва цалкам не загінула дзякуючы і геапалітычнаму становішчу Беларусі, чые суседзі — каталіцкая Польшча і трывала ўмацаваная ў каталіцкасці Літва. Варта памятаць, што грэка-каталіцтва, якое ў пэўным часе было ў Беларусі вельмі пашырана, працягвала жыць і пашырацца ў суседняй Украіне.

Акрамя гэтага, паколькі канфесія — гэта яшчэ і пэўная культурная сістэма, якая мае сваё вызначанае месца і ролю ва ўсім культурным жыцці народа, як духоўным, так і матэрыяльным, стварэнне штучных перашкод для нармальнага, арганічнага жыцця, развіцця канфесіі (каталіцкай, праваслаўнай, любой іншай) непазбежна вядзе да збыднення культуры. Гэта азначае, што паўнаважнае культурнае развіццё Беларусі было б немажлівае без адраджэння каталіцкага Касцёла.

Пэўныя змены ў палітычнай сферы краіны непазбежна закранаюць і рэлігійнае жыццё, у тым ліку і жыццё вернікаў каталіцкага веравызнання. А гэтых змен доўгі час не было. І ўсё ж, нягледзячы на ўсе цяжкасці, рэлігійнае жыццё не перапынялася: многія ксяндзы з Літвы абслугоўвалі цэлыя раёны ў Беларусі. Здаралася, вернікі самі ездзілі ў Вільню ці ў бліжэйшыя касцёлы Літвы, Латвіі, Польшчы і там хрысціліся, спавядаліся, бралі шлюб, там жа куплялі абразы, малітоўнікі, крыжыкі і іншае.

Першы малады святар у Беларусі Часлаў Вільчынскі, беларус, які скончыў Вышэйшую духоўную семінарыю ў Латвіі (Рыга), у пачатку 80-х гадоў быў накіраваны на душпастырскую працу ў горад Браслаў.

Праз некаторы час атрымаў святарскае пасвячэнне яшчэ адзін сын Беларусі, Антоні Ганька, зарэгістраваны як вікарый у парафіі Жалудок. Пазней новыя маладыя ксяндзы сталі прыбываць з Рыжскай духоўнай семінарыі рэгулярна. Распачалося вяртанне вернікаў касцёлаў.

Падчас святкавання юбілею 1000-годдзя хрышчэння Русі ў верасні 1988 года Беларусь наведаў кардынал Юзаф Глемп, прымас каталіцкага Касцёла ў Польшчы. Яго прысутнасць у многіх касцёлах і цэрквах з удзелам вялікай колькасці людзей, сустрэчы з мітрапалітам Філарэтам, з вышэйшымі духоўнымі асобамі праваслаўнай Царквы прадвешчалі істотны перамены як у жыцці вернікаў-католікаў, так і ў адносінах паміж канфесіямі ў Бе-

ларусі. Хаця, трэба сказаць, гэтыя перамены не заўсёды былі да лепшага.

У 1988 годзе па ўсёй Беларусі налічвалася 124 каталіцкія парафіі. На 1 студзеня 1997 года было 389 каталіцкіх парафій (163 — у Гродзенскай вобласці). На 1 студзеня 1998 года дзейнічала 392 парафіі, якія абслугоўваліся 217 ксяндзамі. З іх ксяндзоў з Польшчы: на 1.01.1997 — 133, на 1.01.1998 — 140, у тым ліку: у Брэсцкай вобласці — 16, у Віцебскай — 24, у Гомельскай — 7, у Гродзенскай — 69, у Магілёўскай — 21, у Мінскай — 3. Ксяндзы з іншых краін: з Літвы — 5, з Аўстрыі — 2, з Латвіі — 1, з Германіі — 1.

На 1998 год у Беларусі мясцовых ксяндзоў было 73.

Як бачым, паводле статыстыкі, на працягу 1997 года ў Беларусі былі зарэгістраваны тры каталіцкія парафіі.

Адзіная ў Беларусі Гродзенская вышэйшая духоўная семінарыя не можа цалкам задаволіць патрэбу ў святарах. Таму тыя ксяндзы, што прыехалі з-за мяжы і атрымалі часовую рэгістрацыю на 5 год, павінны штогод перарэгістравацца. Няведанне імі беларускай мовы поруч з яўным недахопам беларускамоўнай літургічнай літаратуры паслужыла прычынаю таго, што служба ў касцёлах вядзецца пераважна па-польску.

На шчасце, прыязнасць і ўзаемамаруменне святароў розных канфесій працягвае беларускую традыцыю рэлігійнай талерантнасці, што, у сваю чаргу, дазволіла пазбегнуць якіх бы то ні было рэлігійных канфліктаў.

Радуе, аднак, што не толькі мясцовыя ксяндзы, але і прыезджыя з-за мяжы маюць добрыя адносіны з праваслаўнымі святарамі-суседзямі, як і з мясцовай праваслаўнай Царквою, што актыўна адраджаецца.

Аднаўленне біскупства ў Беларусі датуецца 1989 годам. Важнай падзеяй у жыцці каталіцкага Касцёла ў Беларусі было прызначэнне першага біскупа і Апостальскага адміністратара Мінскай дыяцэзіі. 25 жніўня 1989 года папа рымскі Ян Павел II прызначыў мінскім біскупам Тадэвуш Кандрусевіч, які выконваў свае пастырскія абавязкі ў Беларусі да 1992 года. Зараз Тадэвуш Кандрусевіч з'яўляецца арцыбіскупам і кіраўніком каталіцкага Касцёла ў еўрапейскай частцы Расіі.

Цяперашні кіраўнік каталіцкага Касцёла ў Беларусі — кардынал Казімір Свэтак, прызначаны Ватыканам у 1991 годзе і прызнаны ўрадам Рэспублікі Беларусь 30 кастрычніка 1994 года.

Кардынал Казімір Свэтак нарадзіўся 21 кастрычніка 1914 года ў Котве ў Эстоніі. Скончыў Вышэйшую духоўную семінарыю ў Пінску і ў пінскай катэдрі быў высвечаны на святара ў 1939 годзе.

Душпастырскую працу распачаў у Пружанах. У 1989-м К. Свэтак прызначаны генеральным вікаріем Пінскай дыяцэзіі. У 1991-м кссёндз-пробашч з Пінска ўдастоены годнасці мітрапаліта Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі і Апостальскага адміністратара Пінскай дыяцэзіі. Біскупскае пасвячэнне атрымаў 21 мая 1991 года ў Пінскай катэдрі. 26 лістапада 1994 года папа рымскі Ян Павел II узвысіў ксяндза-арцыбіскупа Казіміра Свэтака да кардынальскай годнасці. Ён пасячае новых маладых святароў, для ажыўлення рэлігійнага жыцця адкрывае ў 1997 годзе першы сінод Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі і Пінскай дыяцэзіі і клопацца пра яго працу.

ХРАМЫ БАЦЬКАЎШЧЫНЫ

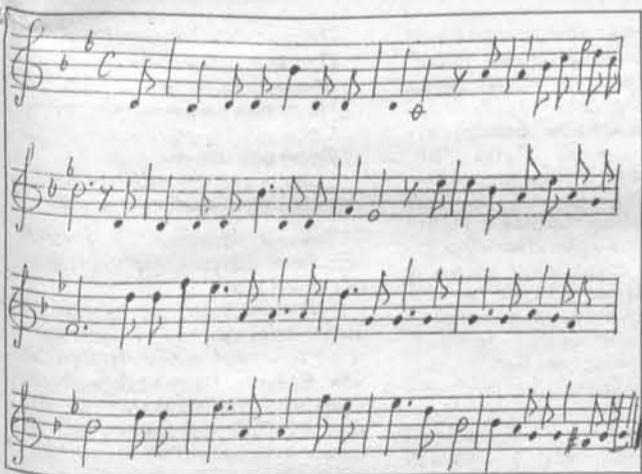
Кацярынінская царква ў вёсцы Гадзічава Гомельскага раёна.

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БелТА.

СПЕЎНІК

УЛАДЫЧЫЦА БАГАРОДЗІЦА

Словы Алены ЯСКЕВІЧ Музыка Алега ЧЫРКУНА

Чырвоны лісток вінаграду,
І вечнасць — праз шчырасць бяроз.
Прыдумваць жыццё і не варта —
Усмешкай зацепліцца лёс.

ПРЫПЕЎ:

Уладычыца, Багародзіца,
Святых пакутнікаў край,

Пакрый нас любоўю матчынай
І ў літасці ўсіх уратуй.

II
Як водар апошніх дзён лета,
Як рай, нагаданы ўсім нам,
Я сонечнай ласкай сагрэта —

І чую Твой Велічны Храм.

ПРЫПЕЎ.

ЗДАРЭННІ

НЯМА НІЧОГА СВЯТОГА...

ЗЛАМЫСНІКІ ўКРАЛІ ГРОШЫ,
ПРЫЗНАЧАНЫЯ НА АДНАЎЛЕННЕ ХРАМА

У Воранаўскім раёне нехта выкраў сродкі, прызначаныя на аднаўленне храма. Пра гэта паведаміў міліцыі настацель аднаго з мясцовых прыходаў.

Крадзец, паводле слоў свяшчэнніка, учынены ў перыяд з 3 па 11 кастрычніка бягучага года з дома яго маці. Нехта знайшоў ключ, пакінуты, як кажуць, "пад дыванком",

а затым украў 10 тысяч долараў і 22 тысячы нямецкіх марак, сабраных вернікамі. Як паведамілі ва ўпраўленні інфармацыі і грамадскіх сувязей МУС, па гэтым факту ўзбуджана крымінальная справа, вядзецца расследаванне.

БелТА.

Працяг. Пачатак ў № 46.

ГАСЦЁЎНА

«СПАДЧЫНА» З ЛІТВЫ

На віцебскай плошчы Свабоды гучыць: «Ад прадзедаў спакон вякоў нам засталася спадчына...» Спякота невыносная. Але натоўп павялічваецца. Выступае фальклорны ансамбль «Спадчына» з літоўскага горада Друскінінкай. На адкрытай пляцоўцы — маладыя прыгожыя дзяўчаты. Яны спяваюць на беларускай, рускай, украінскай, літоўскай мовах. Хораша спяваюць! Захацелася пазнаёміцца з калектывам, які мае такую мілагучную, выразную беларускую назву.

Пра калектыву расказвае яго мастацкі кіраўнік Маргарыта ПУЗЫНОВІЧ.

— Ансамбль «Спадчына» створаны ў рускай школе горада Друскінінкай. Дзяўчынкі, якія цяпер у ансамблі, спяваюць з першага класа. Спачатку гэта былі аднагалосныя спевы, потым яны ўскладняліся. У 1996 годзе мы ўпершыню прынялі ўдзел у II фестывалі дзіцячай творчасці ў Вільнюсе, які называўся «Музы фальклору». Рызыкнুলі, і нездарма. Адрозна атрымалі дып-

лом «Залатая муза» і з той пары вырашылі займацца спевамі больш сур'ёзна і грунтоўна. Усе дзяўчынкі з ансамбля вучацца ў музычнай школе. Спачатку ў ансамблі былі і хлопчыкі, але потым у іх пачалася ломка галасоў, і яны перасталі спяваць.

— Чаму ансамбль мае такую назву?

— 5 гадоў назад мы ўзялі ў рэпертуар даволі складаную песню «Спадчына» (музыка Ігара Лучанка, словы Янкі Купалы). Калі бралі ўдзел у фестывалі «Музы фальклору», у ансамбля яшчэ не было назвы. Але мы спявалі «Спадчыну», і на канцэрце нас аб'явілі па назве твора. Гэта песня стала нашай візітоўкай. Пяць гадоў яе выконваем, і яна нам не надакучыла. Наадварот, дзяўчаты заўсёды пранікнёна яе спяваюць, і кожны раз па-новаму.

— Удзельнікі ансамбля добра валодаюць беларускай мовай...

— Усе дзяўчынкі маюць беларускія карані. Яны спяваюць без акцэнта. Усё беларускае ім

блізкае, хоць і жывуць у Літве. Беларусь шануюць і трымаюць з ёю сувязь. Многія ездзяць на канікулы да бабуль і дзядуль у Беларусь.

— У ансамбля вельмі прыгожыя нацыянальныя касцюмы. Адкуль яны?

— Мы вельмі ўдзячныя Міністэрству культуры Беларусі, Дзяржкамтэту па справах рэлігіі і нацыянальнасцей, якія нам дапамаглі набыць гэтыя цудоўныя беларускія касцюмы. Усім расказваем, што нам дапамагае Радзіма, і мы ўдзячныя дзяржаве за падтрымку.

— Як часта ансамблю даводзіцца выступаць?

— Выступаем у родным горадзе, на фестывалях, на тэлебачанні, на канцэртах у беларускім пасольстве, бралі ўдзел у юбілейных вечарах, прысвечаных Пушкіну і Міцкевічу. Нядаўна выступалі на Міжнародным фестывалі духоўнай музыкі ў Гайнаўцы (Польшча). Цэлы год рыхтаваліся да ўдзелу ў канцэрце. Калектыву выканаў на фестывалі 6 складаных твораў (трох- і чатырохгалосных): «Свеццяць зорачкі», «Учора з вачора», «Тебе поём», «Да испра-

вита» і іншыя. Былі адзначаны дыпламам і медалём.

— А як вам спадабаўся міжнародны фестываль «Славянскі базар у Віцебску»?

— Мы ў захапленні! Нас вельмі добра прымалі. Удзячныя дырэктару за запрашэнне.

(Да размовы далучылася яшчэ адна субяседніца), Маргарыта Васільеўна знаёмліць: «Мой верны памочнік Валянціна ІВАНУСКАЯ — сакратар «Беларускага таварыства культуры».

— Наша таварыства (старшыня Іван Ломаць) дапамагло калектыву сюды прыехаць. Частку сродкаў калектыву зарабіў канцэртамі. Праўда, пражыванне і харчаванне апаціла адміністрацыя фестывалю. Наша таварыства асноўнай мэтай сваёй дзейнасці вызначыла прапаганду беларускай культуры, сувязь з Радзімай, захаванне традыцыйных беларускіх песень, каб дзеці і ўнукі таксама маглі іх спяваць.

«Спадчына» якраз у гэтым нам і дапамагае.

Таццяна КУВАРЫНА.

НА ЗДЫМКУ: дзяўчаты з ансамбля «Спадчына» са сваімі кіраўнікамі пасля атрымання ўзнагароды Міжнароднага конкурсу дзіцячых конкурсных праграм, які праходзіў у рамках «Славянскага базару ў Віцебску», — прыза «За творчы пошук».

Фота аўтара.

ВАС ШУКАЮЦЬ І ЧАКАЮЦЬ СВАЯКІ

Старэйшыя браты маёй бабулі Навойчык (дзявочае прозвішча — Сяржант) Стэпаніды Францаўны (нарадзілася

10.07.1905) — блізныя Кароль і Янак Сяржанты паехалі жыць у Амерыку з вёскі Каміна Даўгінаўскага сельсавета Вілейскага раёна Мінскай вобласці. Магчыма, у Амерыцы жывуць іх дзеці, унукі. Вельмі хацелася б мець ад іх нейкія весткі ці запрасіць да сябе ў госці на Беларусь — радзіму іх продкаў.

Калі хто ведае пра іх лёс, прашу напісаць на адрас:

220141, горад Мінск, вуліца Нікіфарова, дом 11, кватэра 85, Макей (Макінштэйн) Сафія Баласпаваўна.

Р. С. Бабуля памерла ў 1979 годзе. У яе было дзевяць дзяцей: 8 дачок і 1 сын. Засталіся ў жывых сямёра. Шэсць дачок жывуць у Беларусі, сын — у Калінінградзе (Расія).

НА ЗДЫМКУ: Стэпаніда Францаўна і яе муж Карл Сідаравіч Навойчык у вёсцы Каміна каля сваёй хаты.

ЗВАРОТНАЯ СУВЯЗЬ

РАСІЯ

«ДАЖЫНКИ» У КОМІ

Дзейнасць нацыянальна-культурнай аўтаноміі «Беларусь» у Рэспубліцы Комі ўносіць у жыццё жыхароў Поўначы прыемную разнастайнасць. Восенню мінулага года беларуская дыяспара ўпершыню адзначыла свята ўраджаю «Дажынкi». Сёлета — таксама. Цяпер гэта будзе традыцыяй, як і свята мясцовых татарскай, украінскай, яўрэйскай і іншых аўтаномій.

Да «Дажынак» рыхтаваліся доўга. Член аўтаноміі Алена Жыткова спецыяльна пісала сцэнарый... Прышлося перагледзець шмат літаратуры. Дарэчы, нешта знайшлося і ў любімай беларусамі газеце «Голас Радзімы».

Як вядома, сімвалам гэтага восенскага свята лічыцца апошні сноп. Але, на жаль, зараз у Комі хлеб не вырошчваюць. Для ўрачыстасцей знайшлі сноп у адной з калекцый. Зрабілі выставу, дзе экспанатамі былі садавіна і агародніна, вырашчаныя на дачных участках.

З выдумкай упрыгожылі залу Цэнтра нацыянальных культур. Усе з цікавасцю разглядалі экспанаты выставы, каштавалі розныя засолы і варэнні, прынесеныя на свята дбайнымі гаспадынямі. Гучалі тут і песні (беларускія, комі, рускія), якія выконвалі «жнеі» ў нацыянальных касцюмах, быў і каравай. Ігралі гармонік і баян. Госці танцавалі

кракавяк і польку, кружыліся ў вальсе. Для ўдзельнікаў свята быў падрыхтаваны сюрпрыз: самадзейны кампазітар, сінтыўкарац Валерый Марозаў спецыяльна да свята напісаў і выканаў пад баян дзве песні на вершы беларускіх паэтаў Янкі Купалы і Якуба Коласа. Выступленне сустрэлі гарачымі апладысмантамі.

Член савета аўтаноміі Віктар Сулкоўскі, якому пашчасціла сёлета пабываць у Мазыры на «Дажынках», расказаў, як ушаноўвалі хлебаробаў на радзіме. Ён нагадаў пра добры ўраджай, які ў гэтым годзе сабралі беларускія вясцоўцы, пра тое, як вітаў сельскіх працаўнікоў Прэзідэнт краіны.

Госці шчыра дзякавалі арганізатарам за цікавы вечар.

Мітрафан КУРАЧКІН.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

У культурным жыцці Беларусі ўсё больш адчувальную моц набірае дзейнасць Чырвонага касцёла. Тут, у тэатральнай зале, ладзіць свае пастаноўкі тэатр «Зьніч» пад кіраўніцтвам Галіны Дзягілевай. Сапраўдным узрушэннем для мінчукоў сталася нядаўняе ўшанаванне юбілею народнага пісьменніка Беларусі Ніла Гілевіча. А наступнай была літаратурная вечарына, прысвечаная прэзентацыі кнігі «Памяці гаючая трава» беларускага паэта з Латгаліі Станіслава Валодзькі, які ў лістападзе адзначыў сваё саракапяцігоддзе.

Нарадзіўся і гадаваўся Стась на Астравеччыне, побач з літоўскай мяжой. Вядуць імпрэзы пісьменнік і навуковец Адам Мальдзіс (яго малая радзіма таксама Астравеччына) адзначыў

ЗЯМНАЯ ЦВЕРДЗЬ ДУХОЎНАСЦІ

цікавую асаблівасць: у пасляваенны час, калі ўсталёўваліся межы паміж савецкімі рэспублікамі, гэты ўскраек беларускай зямлі спачатку хацелі прырэзаць Літве, але потым кіраўніцтва гэтай рэспублікі схамянулася і ўпрасіла валадарную Маскву ўзамен аддаць мясцовасць са слаўным курортам Друскенкі. Але каб гэтага і не адбылося, выказаўся з упэўненасцю Адам Восіпавіч, Станіслаў Валодзька ўсё адно б заставаўся беларускім паэтам, чэрпаючы сокі і натхненне ў роднай зямлі.

Але ў мяне чамусьці такой упэўненасці няма. І не таму, што сумняваюся ў патрыятычнасці паэта. Не, тут якраз усё ў парадку. Ды не маю пэўнасці, што так было б пры ўмове, калі б хлапчук навучаўся ў літоўскай ці польскай школе, бо, як вядома, беларускіх школ у адміністрацыйных межах Літоўскай ССР зусім не было. І як вынік — Вільня і віленскі край, якія здаўна лічыліся калыскай беларускасці, за гэты час не нарадзілі для нашай нацыянальнай літаратуры ніводнага літаратурнага імя. Таксама, як і Латгалія, дзе ў 20-я гады, калі тут пад апекай Яна Райніса дзейнічалі дзве беларускія гімназіі, выдаваліся газеты і часопісы, пра сябе актыўна заявіў не адзін дзесятак творчай моладзі. Цяпер, дзякаваць Богу, культурна-грамад-

скае жыццё беларусаў у Латгаліі адраджаецца.

Станіслаў Валодзька якраз і быў на чале гэтага руху, які пачаўся ў канцы 80-х гадоў. Менавіта ён узначаліў аб'яднанне «Уздым» і актыўна падключыўся да стварэння «Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына», будучы ўдзельнікам Першага сходу беларусаў блізкага замежжа, а потым Першага з'езда беларусаў свету і, натуральна, Другога і Трэцяга. Аднак грамадская праца, спалучаная з патрэбай зарабляць грошы на пражыццё сям'і, адымала занадта шмат часу, і таму ўжо некалькі гадоў Станіслаў ва «Уздыме» не старшынюе. І, адзначым, з карысцю для творчасці.

Што гэта так, можна пераканацца і па прадмове «Сэрца паэта», напісанай да кнігі «Памяці гаючая трава» габлітаваным доктарам філалогіі, прафесарам Эдуардам Мекішам. Так, пачынаючы з 1995 года, С. Валодзька выдаў тры зборнікі паэзіі для дзяцей і тры (уклучаючы сюды па часе апошні) для дарослых. Што год па кнізе — пра гэта цяпер могуць толькі марыць паэты, якія жывуць у Беларусі. Усе кнігі, за выключэннем зборніка «У вачах Айчыны», выдадзенага мінскім выдавецтвам «Польмя», з'явіліся ў Латгаліі. Прытым не ў дзяржаўным, а ў прыватным выдавецтве

пры ўдзеле фундатораў. У зборніку «Памяці гаючая трава» іх названа ажно дзевяць, сярод якіх і Даўгаўпілская гарадская дума, і Асацыяцыя беларусаў-прадпрыемальнікаў Латвіі «Беларускі шлях», і некалькі латвійскіх прыватных фірм, і народная лекарка Любоў Міронава. А гэта сведчыць пра дваратворную атмасферу, створаную сёння ў Латвіі для развіцця культуры ўвогуле і беларускай, у прыватнасці. І не ў апошнюю чаргу — пра асобу самога Станіслава Валодзькі...

Кніга выдадзена на прыстойным паліграфічным узроўні. Вокладка на фоне таго, як афармляюцца зборнікі паэзіі ў сучаснай Беларусі, выглядае мо занадта традыцыйна, але ж выява пугавой квецені натуральна і хораша стасуецца з назвай кнігі «Памяці гаючая трава».

Вельмі дарэчныя ў кнізе здымкі бацькоў паэта — Францішкі Іосіфаўны і Віктара Антонавіча, брата Фрэдка ды калектывны сямейны партрэт з жонкай Вольгай і сынамі Антанам і Алегам. Нават па гэтых здымках можна беспамылкова вызначыць, што Станіслаў паходзіць з працавіта-цягавітай беларускай сям'і, а таксама і сам здолеў даць прыгожы працяг даўняй высокамаральнай традыцыі. І ў сваёй творчасці Станіслаў Валодзька — традыцыяналіст у лепшым значэнні гэтага слова.

Паэтычны голас аўтара ціхі, але вельмі натуральны і шчыры, без каліва фальшу, штучных аздобаў, а тым больш якойсьці экзальтанасці. Вось як ён выказаў сваё паэтычнае крэда ў аўтаграфіце да кнігі:

Падчас схліўшы галаву,
Пад вецер памяці
Жыву.
Не перад некім шыю гну —
Свой крыж нясу,
Свой воз цягну.
І гэтым самым мой паклон
Усім, каго люблю спакон...

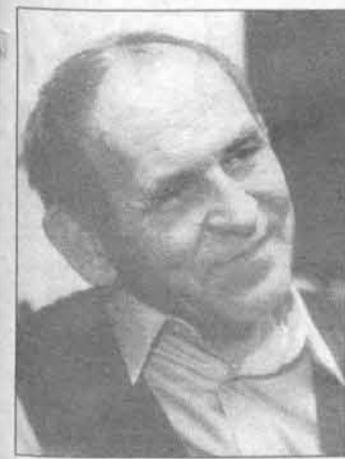
Знешне проста, але ў гэтай прастаце адчуваецца ўнутраная духоўная моц.

На вечарыне, як звычайна, было сказана шмат цёплых і працудных слоў паэту. Прафесійныя артысты і самадзейныя чытальнікі дэкламавалі ягоныя вершы. Прагучала некалькі песень на словы як Валодзькі, так і яго даўні сяброў — Людмілы Урублеўскай і Віктара Шніпа. Пэўным адкрыццём было выступленне хору навучэнцаў 111-й мінскай гімназіі, якія спявалі не толькі беларускія, але і латышскія народныя песні як знак павагі да народа, сярод якога выпаў лёс жыць нашаму суродзічу. З цікавасцю (таксама адкрыццём!) выслухалі прысутныя прафесійныя спеваў заслужанай артысткі Чэчэна-Інгушскай АССР (такога адміністрацыйнага ўтварэння на сучаснай палітычнай карце Еўропы ўжо няма) Валянціны Шылавай, якая таксама значную частку свайго жыцця правяла за межамі роднай Беларусі, але вярнулася, гнаная вайной, на родную зямлю.

Было б вельмі добра, каб ад вечарыны Станіслава Валодзькі ў сценах слаўтай беларускай святай запачаткавалася традыцыя сустрэч з дзеячамі як блізкага, так і далёкага замежжа.

Яўген ЛЕЦКА.

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА

Сакрат ЯНОВІЧ (Польшча).

ЗАПІСЫ
ВЕКУ

Біліся, як заўсёды, дзеля тлумачэння адзін аднаму, хто каму вінаваты літроўку: ставіў той, які столькі даставаў укаплек, што падымалі яго на ногі, дружна трымаючы пад пахі і дапамагаючы яму намацаць кашалёк, засупонены ў капшук, падшытым, зазвычай, пад левую палу кажуха. Гэтай, славаці у ваколліцы, гульні тутэйшых мужчынаў навучыў, яшчэ за першымі палякамі, казацкі прыблуда, што ўцёк быў ад балышавікоў, недабоек з Белага Гвардыі. Як і пры картаж, лічылася засранствам заходзіць у «Карчму» неганаровым дарэмнікам.

Якраз у такі, блізкі зазёванай згоды, момант задыхана ахвачаны клубаваннем натоўп знямеў, быццам балванамі на лёдзе засытышы: бронзавым манументам узвысілася, погразам у расхлябешчаным у прыцемках уваходзе Даўганогая Лань! Усяля пасля распадалі пра тую хвіліну і падзею, але гапоўнага, што сцаўплосся, Віця Крывая Шыя здагадаўся са словаў аслупяналай ад убачанага Даўганогая Лань, ледзь трапіўша дахаты.

— Я бачыць поўна чалавек, і я бачыць поўна чалавек!.. Цуд! Дух Маніту ўзяць усё чалавек!.. Ажно трэсь — ажно няма!.. Многа-многа ажно няма, адно ажно а чалавек многа, другое ажно ажно а чалавек больш!.. Я прыйшла бачыць і я не бачыць, многа-многа зад бачыць, а зад усюды зад, у Амэрыцы зад, у вас зад... Стандарт-зад, зад ёсць таталь-зад, інтэрнейшл...

Цэлаю знайшлі пасля жалезную крату, што мацавала аканіцы знадворку ў барык; прытарабанілі яе назаўтра дзедзі — гулялі ў снежкі на выгане. Аказалася гэта не самым значным рэкордам адлегласці і цяжкавагавага высіпкі. Самавіты, пацямнелы стол для півашнікаў, які ледзьве краналі з месца, сцаўплішыся між сабою буяны, валіўся цяпер чамусьці за хлечуком з публічнай прыбіральняй; дубовы і навек аклінаваны, ні трохі не пашкодзіўся. Прыкідвалі мясцовая цявары, якія сіла заперла яго туды, а ці нячыстая... Чыгуны саган для гатавання каўбасаў з квашанай капустаю ў закусь гарэлчынным братам ўчэнт прапаў, вуха ад яго высачыў чыйсьці смургель, на суку сухое вярбы цяляпалася... Чайнік са свістам, венгерскі пагудваў, бы пугач ноччу, на самюткай верхавіне тае сухастойны, што зусім немагчыма тлумачыць звышлюдскімі здольнасцямі вярнуць у сабе першародную малпу. Скандал (суд за шкоду) вісеў над Віцем на валаску. Паратунак яму, кажуць, сышоў з нябесаў: кожны, каго клікалі на міліцэйскі допыт, прысгаўся чырванючы, што ў той перадвечар акурат не выходзіў з хаты... Жанкі заядла пасведчалі. Вазьмі прызнайся, то спытаюць, хто і што знёс на сваім гарбе, бы сабака кошку; разбіў, зніштожыў, нарабіў стратаў... Падлічачь плаціць.

Працяг. Пачатак у №№ 40 — 48.

Даўганогую Лань зненавідзела не маці ўжо і не Чаркесянка, а Барадатая Нюта, якая, у польскую прыватызацыю, думала была набрацца акцыяў «Карчмы». Гешэфт ляснуў, будыніне спатрэбіўся грашавіты рамонт, мабыць, капітальны. Тэхнічны агляд выявіў, што зрушылася тыльная падруба і пакасіліся філіягровыя дзверы. Самым клопным падаўся пакрыўлены ад таго часу комін, у чым жартаўнікі прывінавацілі саму Барадатую Нюту. Джгаючы ад Даўганогая Лань, вшчала на вецер ды перлася ў хлебную печ, што ў карчомнай кухні, і ў такой позе выкарысталі там крутлявую Нютку, бы ваякі ў фронт, старакавалеруючыя аналісты... Як-нік адчайныя хлапчугі! Але, прытрымліваючыся неплякарскіх фактаў, нагадаю дадатковую шкоду: асеў вугал фундамента, што аброс чарнослівам. Якіясьці зладзюгі-валацугі раней падкопваліся пад падлогу там, дзе склад гарэлкі.

Віця Крывая Шыя шпарка вярнуўся ў Амэрыку дапільноўваць бізнэс. Даўганогая Лань пакуль што засталася з яго старою. Здаравела маці на працяглае жыццё. Не марудзчы завельмі, выехалі і яны, абедзве за Віцем. Да вясны ад хаткі Крывое Шыі тырчэлі, ага, ужо адны камяні і гліняная печка, паразмываная адлігоццем, перадвясновымі дажджамі. Па Вялікадні, усё роўна што ў запозненае развітанне, цацкі — недаламаны тубыльцамі — куст белага бэзу, у паненскім некалі агародчыку.

ВЫПАДАК
З КОСЦІКАМ

У торг на Пясках запыніў Косціка трохі знаёмы яму шанцоўнік з Млынавага завулка. Косціку не падабаўся ён за яго доўгі язык (даволі частая загана ў тых, хто любіць быць бездакорна апранутым). Загадаваўшы іспанскую бародку ды вусы, шанцоўнік прыпадобніўся ў нечым на дагледжананага, але чамусьці галоднага ката. І ступаць пачаў нека па-кашчачаму, перамагаючы плебейскую качынасць (не служыў у войску!).

— Вітаю, вітаю, — ужо здалёку загаварыў да Косціка, крануўшы пальцам бераг свайго шырокага брыля жэстам, падгледжаным у каўбойскіх кінафільмах. — Як з найдаражэйшым здароўчэкам у васпана?

— Кажы па-нашаму, хутчэй будзе, — даў яму адказ Косцік і сам збянтэжыўся, што сказаў яму «ты» (здаралася з ім такое, калі беларус ціснуў на польскі пад).

Пасталі адзін перад адным. І ад гэтага пайшла дзіўная ім абодвум размова, у якую ні пра што істотнае не гаварылі ўголас.

— У палітыку запазіш, — не падаваў Косціку шанцоўнік, хоць і знізіўся да мужыцкай мудрасці ўсяго баяцца. Але парнуў, мабыць, глыбей: Косцік наскандаліў быў сваёй сястры за тое, што стала яна пярэвараткаю, каб пайсці замуж. Пры гэ-

тым усякага нагаварыў матцы і бацьку, якія глядзелі на Вераніку не іначай, як на будучую бабу.

— Усё зводзіш да пруткай кішкі, — у такім жа тоне не змаўчаў Косцік. І хоць з іронікай пазіраў ён на той загар у шанцоўніка, ад якога твар і шыя яго ў нечым нагадвалі спечаную цёртую кашу са скваркамі, аднак адчуў, што страчвае ўплўненасць. Чаму гэта хлеб заядае душу? А чалавек — гэта перш за ўсё жывот?!

Шанцоўнік развёў рукамі і ўсміхнуўся так, што Косцік раптам зразумеў, куды ўваліўся. І бывае ж такое, што сам на сябе кпіну накіраваў ды анямела прымаеш яе, панурыўшыся, бы вінаваты перад судом! Шанцоўнік не спадзяваўся гэткай удачы, ён не імкнуўся да яе. Як бы здзіўлены такою непатрэбшчынай яму, ні ў чым не прыдатным тупіком Косціка, мог звычайна пайсці ад яго ды яшчэ і з узятай галавою.

— Пабягу, ведаеш, па турэцкія кажухі: спекулянтка наз'яджалася з Варшавы, — сказаў з робленай занятасцю, як у таго, у каго няма большага клопату, чымсьці не прыпазіцца на абед дома. Гэтакія людзі без заядласці. Яны жывуць як быццам першабытнай маральнасцю — не браць для сябе вышэй патрэб.

Косціку ўраз стала брыдка за самога сябе. Гэтае пануццё брыняла ў ім, бы аб'еўшыся недарэванай фасоліяй. Быў гэта той выпадак, калі нехта, каго ты не паважаеш, замест пакарытацца нагодаю займець верх над табою і даканець, узяў ды пашкадаваў цябе... Але Косцік, відаць, усвядоміў сабе нешта важнейшае, менавіта тое, што, маючы праўду на сваім баку, сам паводзіць сябе бязлітасна.

Гэтае адкрыццё вельмі спужала яго!

ЧОРНАЯ ЛЁЛЯ

У мяне быў гешэфт з Зюнікам. Ён, вярнуўшыся з Лондана, пахваліўся моцнаю валютаю. За яе мы дасталі ў камбінатараў усё, што нам трэба было, каб звітна круціць справаю. Я любіў даходную рызыку. Адчынілі спёсарную майстэрню.

Галава Зюніка вярнула памалей. Не пра ўсё мне быў сэнс казаць яму. Ён, дарэчы, і не дапытваўся, калі я не закідаў словы на конт грошай.

— Слухай, ты здаровы? — меў Зюнік такую звычайную пачынаць гутарку са мною, што выклікала ў мяне ўздрыг.

— Здароў. Чаму пытаеш? — Будзе здароўе, усё будзе, — паўтараў ён. Я не адразу скеміў, што набраўся Зюнік гэтага, пабыўшы ў чужых.

Надта ж паакуратнеў. Да выезду туды ён балаганіў, як і ўсе. Цяпер жа зрабіўся непадобным на нашага чалавека, не напіваўся і не брыдкаслівіў. Гэта трохі перашкаджала ў здзелках, хоць, магчыма, што нават і не... Спекулянткая драбнота, якой нельга ні ў чым уступаць, выно-

хае, што за доўгім языком кароткі долар.

Зюнік падабаўся бабам. Яны, праўда, любяць парагатаць пры жартаўніку ды фокусніку, але па шчырасці не шануюць такога мужчыну. Іхняя рацыя, відаць, у тым, што весялун не так заядла зарабляе грошы... Да Зюніка прысмактаўся Чорная Лёля. Як я па часе зразумеў, гэта была норма: спакайноту чорт падчэпіць!

Не мая справа, што Чорная Лёля вычаўпала з Зюнікам. Зрэшты, а што я мог?! Ён перастаў з'яўляцца. Калі я, нарэшце, пайшоў да яго на квартэру, даведаўся, што ён некуды выехаў. І не адзін, — дадала паспалітага выгляду гаспадыня. Па тым, як яна замаўчала, быццам баронячы нешта цуднае ёй, мне ў той самы момант падумалася, што пекната Чорнай Лёлі даканае цэлы гэты наш гешэфт. Без Зюніка я нічога не варыў.

Я яго болей ужо не бачыў. Неяк пасля знаёмы камбінатар перагаворваў, што Зюнік цягаўся з Чорнай Лёляю па ўсякіх цёплых краінах, аж завалокся зноў у Англію, дзе яна яго і пакінула. Сышлася з другім, і той павёз яе ў Амэрыку.

Я доўга яшчэ спадзяваўся, што Зюнік прыедзе назад альбо хаця прышле мне ўспамажэнне.

КРУЧОК

Была магчымасць абдурыць аднаго чалавека. Сядзелі яны горбаю і здзіўляліся, чаму гэта раней не дадумаліся. Галавач схопліваўся з табурэткі, хадзіў з кута ў кут, ажно падлога скрыпела пад ім.

— Ай-ай, — круціўся, бы ад зубнога болю. — Ён жа, той, моцна хоча зарабіць, чуеце?!

— Ага, пакажы мне такога, які не хацеў бы, — злаваўся Вашай, не даючы рады выперадзіць думку Галавача. Пырнуў відзельца ў марынаваны баравічок, і грыб адскочыў, бы спуджаная жабка.

— Аціні! Хай кажа, — Басалыга зноў паналіваў чаркі; яго гэта пілі паўлітроўку.

Галавачыка важна ўсеўся за сталом насупраць іх, пальцамі выняў са слоіка квашаны агурок і, хрумстаючы кісласць з асападаю даўно выпіваючага, маўчаў у чаканні ўвагі. У шчылінках яго прыплюшчаных вачэй пабліскалі іскаркі хітрасці, трохі так, як у замужняй палятухі, што заглядзлася ў стройнага ды прыграша мужчыну.

— Хлопцы, — закурыў папяросу, незвычайна тоўстую і з папахам свежа накрышанай махоркі. — Слухай, Басалыга, і ты, Вашай: ці бачылі вы галоднага, якому не смакуе кіббаса? Чырвоная ад чыстага мяса, з гарчыцаю і часнаком, адвараная ў крупніку з бульбаю.

— Перастань! — енкнуў Вашай; закахляўся, папярхнуўшыся спінаю.

— Ну, кідай байкі, — чыхануў

Басалыга, мала не пакаціўшыся, каб не тыя, раскірачаныя ў яго, ногі.

— Гэты фраер, — так ён, Галавач, пра таго аднаго чалавека, — ёсць далікацік і мы яго на той інтэлігентнасці возьмем ды пакоўзаем... Падчэпім на кручок ідэянасці, ай, патрыятызму, тады яму не будзе як прырэчыць нашай прапанове, — выслухайце мяне ўважліва, хамуты! Ён, зрэшты, падумае, што, калі такая морды гавораць высокім тонам, маюць на прыкмеце надта ж немалыя грошыкі, настолькі немаленечкія, што аж пакультурнелі ад іх, і яму гойна не пашкадуюць... Цяміце? А мы якраз і не тое зробім палатанаму пану, ай, усянюткія сабе ў кішэні ссыпем, ай-ай!

— Задаткам якім прынадзіць варта было б, — памкнуўся Басалыга прыраўняцца Галавачу.

— Нашто? — Галавач раз'ехаўся зняважлівым смехам, пакуль не пачуў, што ўторыць яму Вашай. — Памылешся, ай, Басалыга: жаль застаўся б у яго да нас, а так выканае ён ролю без крыўды. Яму ж пакідаем радасць служыць Айчыне, ай-ай, сабе рыхтуючы салодкую ганьбу прыбагадзец на ёй...

— Як тая кабыла пад жарабцом, — пільнуў Вашай.

Галавач лінуў яму гарэлкаю па спелнях. Прагаварыў:

— Вашай ты, Вашай: вашаём і здохнеш...

З абмяркоўкаю плана паспелі да вэстэрна ў тэлевізары.

ЗМАГАННЕ
З ПОЎХАМ

Поўх пачаў рыць на Яна. Паміж прышчэпнымі малінамі варшаўскімі і французскімі ружамі, паскуднік. Я не шкадаваў бы яму пажыць у майм садзе, калі б не крушываў у ім вульгарныя купы зямлі; паласаваў ангельскую траўку выпуклымі норамаі, у якія пагразала італьянская касілка.

Разлічваючы на інстынкт страху ў валакітнага зярка, я злосна таптаўся па тым месцы гаматнымі беларускімі боціскамі, адганяючы яго ў блізкі агарод Зоські Бабы-з-Яйцамі. І нават скакаў; заўважыў тое нейкі мстачковы высалапенне — распавеўшы людзям, што я прышалеў (гультаі падгледжвалі мяне за платамі Каўказскага завулка).

У энцыклапедыі прыроды дачытаўся: поўх жыруе ў раніцу і ўвечары. Давай тады падпільноўваць яго з рыдлёўкаю напатагове. Але, баязлівец, таіўся, бы вуж, здалёку ўчуваючы скрадлівыя крокі. Каторагасці адварчорку — маю варту зразумела па-свойму Зоська, рассеўшыся тым часам у прыбіральні, што ледзь чыпела ў співах у заплоці (апошні твор яе недарэкаватага нябожчыка мужа). Туды яна цяпер наведвалася ўсё подбегам, чамусьці здаўраўшы спадніцу; з усходам сонца і ў захад, а такое рэгулярнасці не было ў яе раней. І вось разрагаталася ў той гародняй архітэктуры з учарнелых аполаў, непрыстойна солідка і дзіўна страшна...

Я змяніў тактыку змагання з поўхам. Настругаў ветрачкоў, уведаўшы ад кагосьці, што ўшкоднік баіцца вібрацыі. Не маючы практыкі ў тым, бы хлапчання ў майстраванне сабе самалёцікаў, пакалечыў пальцы. Заюшаны, паджгаў у аптэку за бінтамі і ёдам; у мястэчку адразу паверылі, што дабіраўся я да кусплівае Бабы-з-Яйцамі. No comment! — успеніўся я невядома чаму на мове імперыялістаў. Маё абурэнне надта спадабалася мужыцкім апалачэнцам: Nie kon-tent! — пракаментавалі і зноў загаварылі паміж сабою на ганебна-роднай.

ЗОРНЫ НЕБАСХІЛ

«КРАМА» ПРАЦЯГВАЕ СВАЁ ШОУ,

АБО «ХАВАЙСЯ Ё БУЛЬБУ»

З гуртом "Крама" ў гісторыі беларускага рока звязаны прынамсі тры вызначальныя падзеі: яе ўзнікненне ў 1991 годзе абудзіла ў маладых фанатаў надзею на адраджэнне легенды беларускага рока — гурта "Бонда", бо пасля двухгадовага маўчання на сцэну вярнуўся наш славуты рок-вакаліст Ігар Варашкевіч; па-другое, менавіта "Краме" ўдалося ўпершыню вывесці беларускі рок на сусветную арэну, калі ў 1993 годзе яна выдала на брытанскай фірме "RTX records" свой альбом "Vodka on ice" і мела нядрэнныя пазіцыі ў хіт-парадах BBC; па-трэцяе, за гэтыя 10 гадоў "Крама" і сама стала жывой легендай, ушанаванай і галоўнай рок-каронай, і прызамі шэрагу міжнародных рок-фестываляў, і трывалымі месцамі ў хіт-парадах.

Дарэчы, рэгулярна гасцюючы на штогадовых тусоўках "Басовішча" ў Польшчы, я нярэдка сутыкаўся з сур'ёзнай занепакоенасцю тамашніх фанатаў "Крамы": чаму такі класны калектыў, сапраўдны супер-гурт, ужо тры гады маўчыць — канцэрты час ад часу ёсць, але новых альбомаў няма.

Сёлета ў сярэдзіне лістапада вядомы лэйбл "VMAgroup" нарэшце сабраў галоўных беларускіх журналістаў-меламанаў на прэс-канферэнцыю ў сувязі з запісам новага альбома на студыі — "Mezzo Forte". На маё пытанне, чаму там, Ігар Варашкевіч адказаў, што "сапраўдны блюз трэба пісаць не ў лічбай, а ў аналагавай студыі, тады можна дасягнуць жывога гуку".

Выдаўцы — "VMAgroup" і прадзюсер Раман Арлоў ("Vulva records") пайшлі на дадатковыя выдаткі, аплацилі аналагавую студыю (бывай, прыз "Рок-караначыі"), затое праца пайшла поўнай хадой.

У студыі "Mezzo Forte" гурт "Крама" працуе, бадай, сваім самым моцным саставам: Ігар Варашкевіч (вакал), Андрэй Лявончык (клавішныя), Сяргук Трухановіч (гітара), Андрэй Філатаў (бубны) і Юрый Фядзюк (бас-гітара). Але цікава, што ў знакамтай ужо песні "Сябра мой, Вярэнніч Лёнік" віртуознае сола на гітары запісаў сам Лявон Вярэнніч, таленавіты гітарыст, хросны бацька ўсіх беларускіх блюзменаў.

Праз шэраг канцэртаў "Крамы" на розных "Вольных танцах" ды іншых імпрэзах "VMAgroup" многім кінулася на слых яшчэ адна кампазіцыя з надзвычай глыбокай, пранікнёнай мелодыяй — "Падае дождж". Таму было прыемна

пачуць на прэс-канферэнцыі, што для Ігара Варашкевіча гэта таксама любімы твор, які абавязкова будзе ў новым альбоме. Цудоўны тэкст — пранікнёны, лірычны, вострапачуццёвы — напісала Насця Гулак, якая супрацоўнічала з Сяргуком Трухановічам у ягоным праекце "Джала". А яшчэ ў альбоме будуць тэксты і самога Ігара Варашкевіча, і Руслана Байка.

Галоўнае, чым адрознівалася гэтая прэс-канферэнцыя ад іншых: "Крама" не толькі адказвала на пытанні, але і выконвала новыя песні. Усеагульную цікавасць выклікаў загаловы твор альбома "Хавайся ё бульбу", праз які журналісты хацелі адчуць галоўны настрой усёй праграмы: ці будзе яна вясёлай, ці баявітай, ці канцэптуальнай.

Склалася думка, што ўсяго там хапае, але галоўнае, што чакаецца, гэта шмат добрага рытм-энд-блюза, лацін-рока, хард-рока і нават ф'южн. І знакамітая "Крама" гарантуе тавар вышэйшага гатунку.

На прэс-канферэнцыі былі закрануты і некаторыя асабістыя пытанні. На адно з іх, ці падтрымліваюць музыканты кантакты з крамаўскімі "ўцекачамі", Сяргук Трухановіч распавёў пра Анатоля Горбача, які зараз працуе ў лепшым эстрадным аркестры Бельгіі і рэгулярна тэлефануе яму з Бруселя. Не развітаўся з музыкай у Злучаных Штатах Амерыкі і гітарыст Аркадзь Юшын. Як заўсёды, шчодрасыпаў жартамі гукарэжысёр "Крамы" Алесь "Клаўс" Белізак. Рэдка ды трапіна выказаўся Андрэй Лявончык (таксама экс-"уцякач").

"Крама" засталася "Крамай", і хутка яе покліч "Хавайся ё бульбу" зможа трапіць у кожную беларускую хату. Хутчэй бы! Прэзентацыя новага альбома плануецца ў снежні.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

УРАЖАННІ

Першы раз я трапіла на студыю "Беларусьфільм", калі вучылася класе ў васьмым. Гэта было восенню, і настрой мой і маіх сяброў у той дзень вельмі адпавядаў надвор'ю. Але як толькі ў нейкім закутку ўбачыла старую зламаны карэту, усю маркату як рукой зняло. Захацелася пабыць той прынцэсай-прыгажуняй, якая ў ёй вандравала. Такія ж зачараваныя хадзілі мы і па велізарнай касцюмернай. Затаішы дыханне дакраналіся да вопраткі, добра знаёмай па ўборах герояў любімых фільмаў.

СЮРПРЫЗЫ «БАВАРЫЯФІЛЬМА»

Хутка наведванне стала ўспамінам, але гэтым летам я зноў згадала пра тваю адкрыцці дзяцінства, наведваюшы такую ж студыю ў Германіі...

"Баварыяфільм" не лічыцца ў краіне найбуйнейшай студыяй, хоць і мае 79 гадоў ад заснавання. З усяго знятага там нашаму глядачу знаёмых, бадай, толькі "Падлодка" В. Петэрсана, якая была намініравана на "Оскар", фантастычны фільм "Бясконца гісторыя" і "Прыгоды Астэррыкса" з Жэрамам Дзэпардзье ў галоўнай ролі. Шматлікія замежныя кампаніі не раз выкарыстоўвалі яе павільёны для здымкаў сваіх фільмаў. Лёс такіх людзей, як Альфрэд Хічкок, Джэн Келі, Стэнлі Кубрык, Брут Ланкастар, так ці інакш звязаны з гэтай кінастудыяй.

На пачатку 90-х актыўная дзейнасць на студыі пачала заціхаць. Прычына вядома кожнаму — адсутнасць фінансавання (хіба ў нас зараз не ёсць нешта падобнае?). Так бы ўсё патроху і памірала, але камусьці прыйшло ў галаву пазнаёміць усіх жыхароў краіны з закулісным жыццём кіно, і ў 1981 годзе з'явілася "Кінавежа Баварыя".

Сёння гэта велізарны комплекс атракцыёнаў, які дае магчымасць бліжэй пазнаёміцца з тым, як робяцца фільмы. Ён займае плошчу каля 300 000 квадратных метраў, дзе адначасова з забавамі

працуе і сама кінастудыя. За 90 хвілін гід правядзе вас па ўсіх павільёнах таямнічай краіны Сінема.

Пачалося наша знаёмства з захапляючага каскадзёрскага шоу, падчас якога майстры раскрываюць некаторыя свае сакрэты: невялікія выбухі і стрэлы, бойкі, скокі з высокіх будынкаў.

А вось кварталчык, дзе здымалася мноства сцэн да каўбойскіх фільмаў. На жаль, дзверы найбольш цікавых будынкаў замкнёныя. Але можа гэта і да лепшага: застаецца магчымасць палёта фантазіі. Зачараваны лес (так і засталася таямніцай, сапраўдны ён ці штучны, не абдзіраць жа зеляніну) давёў да пячоры рудакопаў. З шалёнай хуткасцю (а ўсё за кошт звычайных стэрэаэфектаў) спуціліся ў шахту... Уражанне незабыўнае!

Вы былі ў космасе? Што такое бязважкасць, ведаце? У пячоры д'ябла не адпачывалі? На гэта не трэба шмат сродкаў. Амаль усе эфекты дасягаюцца за кошт падбору асвятлення. Вось і падумалася: няўжо немагчыма нешта падобнае стварыць і ў нас? І грошы дадатковыя: толькі за прыбытак ад наведванняў (без даходаў ад продажу сувеніраў і хуткага харчавання) "Баварыяфільм" здымае маладзёжны серыял "Marienhof" (Двор Марыі). Скажыце, няўжо і вы не наведвалі б падводную хатку

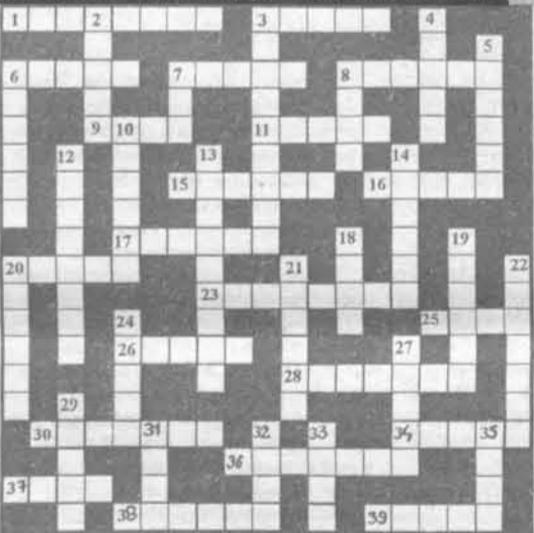

чарапахі Тарцілы і не паразмаўлялі з Зорным хлопчыкам?..

Злата ГУРЫНОВІЧ.

НА ЗДЫМКАХ: на студыі "Баварыяфільм".

КРЫЖАВАНКА АД ЛЮБОВІ ІОНАВАЙ

ПЕРАКЛАДЗІЦЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Председатель. 3. Олеся. 6. Катушка. 7. Сабля. 8. Капля. 9. Ягнёнок. 11. Изразец. 15. Сваха. 16. Овин. 17. Лекция. 20. Волна. 23. Левкой. 25. Сарай (для сена). 26. Таможня. 28. Воскресенье. 30. Кофейня. 34. Баня. 36. Сарай (для телег). 37. Действие. 38. Иго. 39. Красотка (ироничное).

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Вспаханное поле. 3. Апликация. 4. Цапля. 5. Кукушка. 6. Широта. 7. Шея. 8. Пуля. 10. Плотина. 12. Типография. 13. Светильник. 14. Игра. 18. Чибис. 19. Лук. 20. Ложь. 21. Ларь. 22. Дедушка. 24. Горсть. 27. Плотник. 29. Вьюга. 31. Роль. 32. Чашка (весовая). 33. Судьба. 35. Няня.

«Голас Радзімы»

Галоўны рэдактар
Наталля САЛУК

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігій і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з сучаснымі рэдакцыяй «Голас Радзімы».

РЭДАКЦЫЯ:

Намеснік галоўнага рэдактара
Галіна УЛІЦЕНАК.
Адказны сакратар
Таццяна КУВАРЫНА.
Рэдактар аддзела —
член рэдкалегіі
Яўген ЛЕЦКА.

Рэдактар аддзела

Алена СПАСЮК.
Аглядальнік
Віктар МАЦЮШЭНКА.
Спецыяльны карэспандэнт
Яўген КАЗЮЛЯ,
Алесь МЯСНІКОЎ.

Налі ПРЫВАЛАВА.

Рэдактар-перакладчык
Святлана КАРПУЧОК.
Стыльрэдактар
Ірына КАЗЛОВА.
Тэхнічны рэдактар
Данута РАКАВЕЦ.

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голас Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 81.
Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 2 044 экз.
Зак. 3022.
Падпісана да друку 3.12.2001 г. у 12.00.

Наш адрас: 220005, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 213-31-97 (тэл.-факс), 213-32-80, 284-76-56, 213-37-82.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77).